

Cinema Belvedere

CINEMA ALL'APERTO

nel giardino dell'Albergo Belvedere*

via Alpe Adria 38, San Pietro al Natisone

**sabato
25.06.
alle 21.00**

PICCOLO CORPO

Laura Samani

Italia, Slovenia, Francia

Nefertiti Film 2021 | 89 min

▪ sottotitoli in sloveno ▪

ISK INSTITUT
ZA SLOVENSKO
KULTURO
ISTITUTO
PER LA CULTURA
SLOVENA APS

K
KINOATELJE

**domenica
26.06.
alle 21.00**

Proiezione

CORTOMETRAGGI

IC Paolo Petricig

**QUELLA BELLA
GIORNATA**

France Štiglic

Jugoslavia, 1962

Viba film | 86 min

▪ sottotitoli in italiano ▪

REGIONE AUTONOMA
FRIULI VENEZIA GIULIA

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

in collaborazione con KD Rečan Aldo Klodič, nell'ambito
del progetto Piha čez doline, LR 26/2007 art.22, c.3

INGRESSO GRATUITO

* in caso di pioggia, presso la sala consiliare
del Comune di San Pietro al Natisone
isk.benecija@yahoo.it | tel. +39 0432 727490

Kratke Brevi
Kratke Brevi

Z datumom 8. maja je izšla jubilejna številka slovenskega katoliškega tedenika Družina ob 70-letnici izhajanja. 7. maja 1952 je namreč na Gorischem izšla prva številka Časopisa, katerega idenčni vodja je bil dr. Mihail Toraš. Tako so napisali v predstaviti jubilejne številke: »iz malega semena se zrada rastnila, ki je ob skrbnih vrtnarjih preživela zmrzali in neurja bolj ali manj trde roke takratnih oblasti. Družina je bila trdna opora slovenskih katoličanom in laktusom papir svoboščin na poti demokratizacije, ki se ni končala z osamosvojitvijo. Pozebe in viharji se danes kažejo drugače, mogoče manj očitno, toda nujn manj usodno. Cilj je isti: izkoreniniti vero in zavest, da ima življenje smisel, da je prav vsak človek ustvarjen po Božji podobi in da je zato vsako življenje svet in človeku v polnosti nedoumljivo. Družina je in bo kljubovala tudi tem viharjem ne toliko v opiranju na našo človeško modrost, ampak predvsem z zaupanjem, da je ob občinstvu Cerkev z nami Kristus. Zato se v tej jubilejni številki želimo najprej zahvaliti Bogu za vsa pretekla desetletja, za vse sodelavce in za vse generacije naravnikov v bralcih.«

Nova zloženka za dolino Soče

Za območje štirih občin Bovec, Kobarid, Tolmin in Kanal so območje Soče je zavod Turistična organizacija Dolina Soče pripravili novo zloženko. V njej so predstavljene pomembnejše znamenitosti tega območja: aktivnosti, dedičstvo ter namigi za bolj trajnostno oz. zeleno obnašanje obiskovalcev naše doline. Zloženka so na voljo v vseh turističnoinformacijskih centrih štirih občin.

Predstavništvo Slovenske turistične organizacije v Italiji je v sodelovanju z destinacijsko organizacijo Doline Soče v sredo, 4. maja, organiziralo novinarsko konferenco za italijanske medije v Milani. Predstavili so promocijske aktivnosti vezane na kolesarski športni dogodek Giro d'Italia v Giro-E 27. maja, ki bo prečkal tudi zgornje Posoče, od mejnega prehoda Uče do gredena Kolovorta.

PREDSEDNIK REPUBLIKE SLOVENIJE je 6. maja obiskal slovensko manjšino v videnski pokrajini

Pahor: Priložnosti še nismo znali v celoti izkoristiti

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je 6. maja obiskal slovensko manjšino v videnski pokrajini. Na povabilo senatorke Tatjane Rojc in kulturnega društva Rečan Aldo Klodič na Ljubljani se je udeležil odprtja 34. Sejma beneške pjesmi. Sprejela ga je domača županja Eliana Fabello. Prisotni so bili župani Drečne Francesco Romanut, Podburianska Camillo Melissa, Šaodnjive Germano Cendou, Srednjega Luca Postregna, Svetega Ljubljana Antonio Comognaro, Špietra Mariano Zufferli in Kobarida Marko Matajurc, deželnih svetnik Giuseppe Sibau, ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Helena Jaklitsch, generalni konzul RS v Trstu Vojko Volk, predsednik SSO Walter Bandelj in predsednica SKZG Ksenija Dobrila.

V svojem pozdravnem nagovoru je senatorka Rojcjeva dejala, da je obisk predsednika Pahorja za Slovenec in Slovence na Videnskem posebej pomemben, saj potrjuje, da so skupaj z matico del enega skupnega naroda. Zahvalila se mu je, da je s svojim delovanjem za dobro Slovenc in Slovence v zamejstvu postavljal temelje za vrednotenje zgodovine in za nov pogled na prihodnost.

Predsednik Pahor je imel na odprtju festivala slavnostni nagovor, v katerem je poučaril pomen sožitja in skupine evropske domovine, ki ji prizadaja slovenski in italijanski narod. V imenu države in ljudi se je zahvalil slovenski manjšini za zvestobo in

Predsednik Pahor z županjem Fabellovo, ministrico Jaklitschevo in predstavniki slovenskih organizacij. (foto Oddo Lesizza)

predanost slovenskemu večizku, kulturni, tradiciji in vsemu, kar jih določa kot Slovence.

»V zadnjih tridesetih letih smo doživeli velike spremembe. Slovenija je postal samostojna država z demokratično ureditvijo. In naposled je na prelomu v novo tisočletje postal del evropske družine. Zdi se mi, da to daje našemu slovenskemu občestvu priložnost, ki je še nismo znali v celoti izkoristiti. Gre za idejo skupnega kulturnega in gospodarskega prostora slovenske skupnosti v tem delu evropske skupnosti. Gre za idejo sožitja z italijanskim večinskim prebivalstvom tukaj, v Italiji, in seveda za idejo sožitja italijanske narodne skupnosti z večinskim slovenskim prebivalstvom v Sloveniji,« je spomnil Pahor.

»V tem sožitju vidim veliko priložnost, ki je še nismo znali v celoti izkoristiti. Ta evropska ideja, ki je zagotovila skoraj osmedeset let miru v skupno evropsko družino, je nekaj dragocenega, kar moramo zelo negovati. To ne spreminja našega dnevnega življenja občod noč, pa našem otrokom, ki prihajajo za name, daju večinski priložnost, da 21. stoletje in prihodnost zares zaživijo v svoji polpolni identiteti, kulturni in slovenščini, in živijo v miru in blaginji. Za to so si prizadevale generacije naših dev, očetov, očetov in nenazadnje tudi naša generacija,« je dejal predsednik RS.

»Dragi Benečani, dragi rojaki, to je ena velika priložnost za prihodnost, o kateri smo nekoč sanjali. O miru, o

varnosti, o pripadnosti, o tem, da se lahko izrekamo po milji volji – tudi za Slovence in zlasti za Slovene – in živimo v sožiju z večinskim narodom. To nam sedaj nalaga posebno odgovornost, vam tukaj, v teh čudovitih krajinah, in nam v matični državi, da vidimo to zamisel skupnega kulturnega, gospodarskega, narodnega prostora kot eno veliko priložnost za tisto, kar mogoče prejšnji časi niso dopuščali. In to je vesstranski razvoj v skupnosti, ki doslej morda niti ni mogel obstajati zaradi mej in vseh drugih delitev,« je še poudaril Pahor.

Predsednik Republike Slovenije je nato sledil Sejmu beneške pjesmi in se na koncu prireditve še malo ustavil med Benečani in s stevilnimi tudi izmenjal nekaj besed in postavil za fotografije.

Potreba po posegih za gospodarski razvoj

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor se je 6. maja v prostorij kulturnega društva Rečan Aldo Klodič srečal s predstavnikom slovenske manjšine v Italiji. Srečanja so se udeležili predstavnici v predstavnik obrežnih krovnih organizacij Slovencev v Italiji – Slovenske kulturno-gospodarske zveze in Sveta slovenskih organizacij – ter predstavniki društev in organizacij iz Kanalske doline, Rezije, Nadiških dolin in Terske doline. Srečanja sta se udeležili tudi ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu Helena Jaklitsch in senatorka Tatjana Rojc.

Sogovorniki so v daljšem in iskrenem pogovoru predsedniku republike predstavili izkušnje in izzive, s katerimi se soočajo kot pripadniki slovenske manjšine. Skupaj s predsednikom Pahorjem so se spomnili o pomembnih nedavnihs dosežkov pri uveljavljanju pravic slovenske manjšine v Italiji, kot zgodovinski dosežek pa so izpostavili vrnitev Narodnega doma v lastništvo Slovencev.

Predsedniku republike so se zahvalili za njegovo podporo v tem procesu in vlogo, ki jo ima v odnosih med slovenskim in italijanskim narodom, pri katerih je poseben navdih njegovo iskreno prijateljstvo z italijanskim predsednikom Mattarella.

Predsednica SSO za vidensko pokrajino Anna Wedam se je v svojem posegu še posebej osredotočila na šolskem vprašanju. Glede trijezičnega pouka v Kanalski dolini je povedala, da »citljiva upravi občini Naborjet-Ovčja vas in Trbiž naprej na priznanje projekta poskusnega večjezičnega pouka, ki ministarsko eksperimentirajo in nato na njegovo priznanje za večjezično solo.«

Oti tem je opozorila na kronično pomanjkanje učnih kadrov, tudi ker na videnski univerzi obstaja specifičen študijski program za šole s slovenskim učnim jezikom in ktor magistrira iz tega programa ne more poučevati v šolah z italijanskim učnim jezikom.

Pokrajinski predsednica SSO je spomnila, da v šolah na Njivici in v Tipani že vrsto let pouk slovensčine zagotavlja združenje don Eugenio Blanchini iz Čedad, ki organizira

tudi izvenšolski pouk slovensčine za otroke v Vidnu, in izpostavlja potrebo, »da se končno spoštujejo določila za pouk slovensčine v videnski pokrajini, ki izhajajo iz 12. člena državnega začnega zakona 38/2010. Torej za kurikolaren pouk slovensčine tudi v šolah z italijanskim učnim jezikom, ki se nahaja na območju, kjer so Slovenci zaščiteni.«

Anna Wedam je nato orisala žalostno stanje službe božje v domačem jeziku zaradi pomanjkanja slovenskih duhovnikov.

Izrazila je željo, da bi si Cerkev na Slovenskem vzel k srcu to problematiko in poskrbela za duhovno oskrbo slovenskih vernikov v matičnem jeziku.

Predsednik Giorgio Banchig je

(foto Oddo Lesizza)

predstavil delovanje Inštituta za slovensko kulturo in poudaril, da je »v zadnjih letih močno utrdil svojo prisotnost na tem območju in se uspel uveljaviti kot sogovornik krajevnih uprav, kmetijskih in obrtniških podjetij, turističnih operaterjev. Uveljavil se je tudi kot spodbujevalec stikov s Posočjem.«

»Ker smo prepricani, da jezik živi, samo če je okolje živo in če imajo mladi možnost načrtovati bodočnost v rojstnih krajih, smo v teh letih urenili več projektov, da bi promovirali kulturni turizem in postavili temelje za nadaljnji razvoj tega za naše kraje strateškega gospodarskega področja. Z izpostavljanjem kulturnih virov območju želim ustvariti enoten produkt, ki bi bil kot prepoznaven, a obenem drugačen za vsako dolino. S tem bi promovirali kulturni turizem, ki je povezan z odkrivanjem jezikovnih korenin, in ustvarili temelje za konkreten razvoj,« je nadaljeval Banchig.

Zahvaljujoč se Republiki Sloveniji za vesstransko podporo in pomoč, je Banchig izrazil željo, da bi matična država »predvidela posege za gospodarski razvoj naše skupnosti, ki pretežno živi na goratem območju.«

Predsednik Pahor se je predstavnikom manjšine zahvalil za sodelovanje skozi desetletje njegovih občnih mandatov ter za njihova prizadevanja k ohranjanju vsega, kar jih določa kot Slovenke in Slovence.

dom

KULTURNO VERSKI LIST

UVODNIK

Velikonočno obhajilo

MARINO QUALIZZA

V katekizmu, ki so nam ga izročili naši starši, je bluo tudi vabilo, de se bomo obhajali za Veliko noč. Tuole ima velik pomen, zak' se na tele praznik srečamo s Kristusom, ki je ustal od martylin ar je žiu med nami, de nam da svojo življenje. Lietos pa imamo veliko veselje, zak' bomo zadnjo saboto maja praznovali parvo obhajilo šestih naših otrok, ki hodijo v dvoježično šolo an so bli učeni v kristjanski vieri od modrih katehetkinj Anite an Vesne, pod okriljem g. Boža mataturskega.

Telo lep praznik, ki de dujujamo velikonočno veselje an se udeležimo praznovanja šestih naših družin in takuo nastane velika družina, ki povezuje beneške an laške vasi v admīn duhu, ki je duh parijateljstva, medsebojnega spoštovanja, ki ga takuo potrebujemo v naših dneh. Potié ki smo imeli glich tako praznovanje na Tarčinumu leta 2020, bomo lietos uredili stvari v Špitru, v veliki farmi cerkv, v kateri imamo mašo vsako saboto, de dams parločnost našim ljudem moliti po domače.

Ku parpravo mo tolo svečanost smo 7. maja imeli lep karst štierletne čičice iz italijanske družine, ki želi spoznati našo kulturo, našo zgodovino an naš jezik. Tudi karst se lepu parlože v velikonočni cajt, zak' so že od začetka za tele praznik karstili vierne ljudi, de obnovijo svoje življenje po podobi Kristusa. Takuo karst an obhajilo vse nam spominjata na veliko novuosti naše viere, na katero so bli parvi kristjani takuo ponosni, de so zarces spreobarnili stari svet an napravili nov.

Zatuo je zelo važno, puno valja, de donas tudi se zaviedamo vrednot, ki jih imamo v naši vieri. Zdi se, de posebno v Evropi na maramo vič krišjanstva, ku de bi bla zastarela rieč. Za puno ljudi je tako, a za kristjana na more bit. Vierri nie zastarella an tudi ne zarjoviela, je mlada an se lašči, a muorem pokazati tole resnico z našim življenjem. Če ne ostaneto samuo besede, ki jih je svet pun an nič na pomagajo.

Kuo je lepou, kár se srečamo za tele lepe andohi, ku karst an obhajilo an smo veseli na posebno vižo. Tisto veselje je, ki san ga vidu na obrazih ljudi, ki so bili par velikonočni maši v Azii. Veseje, ki ga na videš drugje, zak' je veseye, ki pride iz srca, punega prave ljubezni an resničnega parijateljstva. Tuole si želimo še vnaprej, de veselja, ljubezni, miru ne bo konca.

Benečija in Posočje

Kolesarska mrzlica za etapo »Gira«, ki bo 27. maja

stran 7-12

Terske doline

Nova pot za obiskovalce v zavarški jami

stran 10

Kanalska dolina

Večjezični pouk nadaljuje dolgoletno in zasidrano tradicijo

stran 11

Posta Italiane s.p.a. - Spedizione in Abbonamento Postale - D.L. 353/2003 (convertito in Legge 27/02/2004 n°46) art. 1, comma 1, Ne/PD- In caso di mancato recapito restituire all'ufficio di Padova detentore del conto, per la restituzione al mittente - TAXE PER UE - TASSA RISCOSSA - 35100 Padova - Italia

Javna ponudba za prevzem Civibank, ki jo je predstavila Sparkasse, je uspela

Bila je čedajska bo južnotirolska

Sparkasse iz Bocna je pred dnevi že presegla 64-odstotni delež kapitala banke Civibank, odkup delnic so podaljšali do 20. maja. Sedanje vodstvo pa je na dejelno upravno sodišče in evropsko sodišče vložilo pritožbo zradi domneve nezakonitega prevzema. »Civibank bo imela zadostno avtonomijo. Zgolj strateške oddočitve bodo

tiste, ki bodo v prihodnje morale biti usklajene z nami,« je povedal direktor Sparkasse Nicola Calabro. Vsekakor tudi po prevzemu južnotirolska banka nima zadostne velikosti in moči, da bi kljubovala izzivom italijanskega in mednarodnega trga, opozarja prof. Igor Jelen z univerze v Trstu.

- BERI NA 5. STRANI -

LA VISITA a Liessa del presidente sloveno Borut Pahor

Mancava Mattarella...

Dunque, il presidente della Slovenia, Borut Pahor, è stato invitato nelle Valli del Natisone su invito della senatrice Tatjana Rojc. Venerdì, 6 maggio, ha incontrato i rappresentanti delle organizzazioni della minoranza slovena di Benešica, Resia e Valcanale, quindi ha partecipato alla prima serata della 34ª edizione del Senjam beneške piesmi, il festival della canzone dialettale che si tiene a Liessa fin dal 1972 ed è l'evento che meglio rappresenta la vitalità della lingua e cultura slovena sul territorio.

Al presidente della vicina Repubblica è stata esposta la situazione della comunità slovena della provincia di Udine e lui ha risposto con significative parole di sostegno e

incoraggiamento. Diverse volte ha sottolineato il rapporto che lo lega al capo dello Stato italiano, Sergio Mattarella, che è di sincera amicizia personale.

Fatto sta che Mattarella è stato a Udine il 29 aprile, esattamente una settimana prima della venuta di Pahor, per rendere omaggio a Lorenzo Parelli, lo studente di Morsano di Castions di Strada, morto a 18 anni, lo scorso 21 gennaio, a causa di un incidente alla Burinace di Patria di Udine, l'ultimo giorno di un percorso duale tra scuola e lavoro.

Sorge, allora, una domanda: non era possibile far coincidere le visite dei due presidenti fossero state fatte a coincidere e farli incontrare in Benešica? Immaginatevi quale dirom-

pente significato per tutti avrebbe avuto una stretta di mano tra Mattarella e Pahor a San Pietro al Natisone o addirittura nella stessa Liessa. Un significato di certo non inferiore a quello dei loro incontri a Trieste nel luglio 2020 e a Gorizia nell'ottobre 2021.

Ma per realizzare lo storico even-

SENJAM BENEŠKE PIESMI

»Pokriva Nočiva«. (foto Amerigo Dorbolò)

Velika magija

S kupina Pokriva Nočiva je s piesmijo Velika magija udobila 34. Senjam beneške piesmi, ki se je zaparu v nedjeljo, 8. maja. Parvo nagrado ji je dala publike pod tendonam. Le tista piesam je bla narbur všeč mladim, ki imajo manj ku trideset let. Na varhi ji je strokovna komisija poddeli tudi nagrado Aldo Klodič za piesam, ki se buj parbljajo pisaniu kulturnika, ki je bio glavni pobudnik in duša Sejma.

Na ljetnšnjem festivalu, ki ga je parpravelo kulturno društvo Recan Aldo Klodič pod patročnjem garniškega kamuna in s finančno puodručno regije Furlanije Iulijske krajine, je bilo 15 novih piesmi v beneškoslovenskih dialektih. Parvi vičer Sejma so bili protagonisti učenci dvoježične šole, ki so zapisali 12 piesmi od starih sejum.

- BERI NA 9. STRANI -

Nella foto: (da sin.) la ministra Helena Jaklitsch, la senatrice Tatjana Rojc, il presidente Borut Pahor e la sindaca Eliana Fabello a Liessa.

(foto Ordo Lesizza)

to qualcuno avrebbe dovuto lanciare l'idea e lavorarci su. Probabilmente a nessuno è venuto in mente e spiaje davvero, perché c'erano tutte le condizioni per ottener il risultato. E, invece, siamo qui a recriminare su una bella occasione perduta che difficilmente si riproporrà.

M. Z.

Vsaki krat rata an čudež, ta zad pa je zaries veliko dielo

Margherita Trusgnach Tarbjanova od društva Rečan_ Aldo Klodič o letošnjem Sejmu beneške piesmi

Senjam beneške piesmi je bju an lietos pravi praznik za našo slovensko kulturo. Zaznamoval so ga vesoka kvaliteta besedil an glasb, prisotnost mladega zvora an odlična organizacija kulturnega društva Rečan_ Aldo Klodič, pru takuo obisk predsednika Republike Slovenije Pahorja. Margherita Trusgnach, stebor društva, nam tle povije, kaj je pomenilo organizat Senjam an kuo vidi prihodnost tele prieditev.

XXXIV. Senjam beneške piesmi je mimo, si zadovoljna s tistim, ki sta ku društvu Rečan_ Aldo Klodič učenili narest?

Zlo sam zadovoljna! Vsaki krat rata an čudež, na velika magija: delamo do zadnjega minuta, gledamo rešit probleme, ki se skuoš parkažejo, zdi se, da niesmo še parapravljeni za začet, pa je že ura, publika čaka an nie ki ku rec: signal BK stopnjo na oder an kar se začnejo odmetvat parve note piesmi Rosica neba, zastopeš, de, kar je, je!

An naj gre takuo, ki more, sa smo nardil vse, kar smo mogili!

Kaj pride rec organizat an tak festival: kada se začne, kdijo so vti tisti, ki sodelujejo?

Je težku začetkot dost diela je zad za SBP. Že lan smo začeli zbieran besedila, ki jih je trieba pregledat, zak dielamo vsi še dost napak, an tle nam paskoš na pomuoc Živa, ki je pru zlata uriedna! Z besedilam bi nam muorle prit tud vse informacije glede glasbe, im skupine, ki bo godla, duo bo pieu, video, ki predstavlja piesam. Veliko krat pa tele informacije na pridaje kupe an tle se no malo vse kaznasi. Privacy predvideva, da vsak, ki sodeluje, muora podpisat an kup papirju, de mu lahko nardmo fotografije an ga posnamemo, avtorji muorje tud podpisat dokumente za SIAF, za de lahko začnemo vprašati posebno dovoljenje za naprav CD, zavarovanje an puno, puno družin kart. Tela birokracijam na dost pomaga: če manjka samuo na kartu, se vse ustav. Piesmi je triebi posnet u studiu. Andrej Iussa an Davide Dorthi, ki sledi produkciji, muorje organizat turne po posnetki an tud pomagat skupinam gost al pri kaki priredbi. Snemanje gre napri mesec an samuo kar je vse napravljeno, se lahko nadaljuje s prošnjama za duplikacije CD. Lietos, s telim Covidom, je bluo vse buj težku. Aldočli smo se za tendon: previh ljudi za jih vse sprav varno v telovadnicu. An za tuole nastavt je bluo puno diela (an puno strošku) an tle nam je dost pomau Giuliano Baldin, ki nas je riešu od puno težav. Giacinto, Alex an Pietro so imiel nalogo za posnet vas Senjam, de ga bomo dal na spletno stran an na FB stran društva. Amalia je napravila grafiko, Dora je poskarbiela za lepou

▲ Melissa an Vesna

▲ Luca an Dan

Klesidra

Za nariješe besedilo je na Sejmu posebna žirija vebralja piesam 'Klesidra', ki jo je napisala Claudia Salamant.

Za moje oči, ki gledajo vsako zorno, samuo ankrat čez garlo gre an pade dol na dne. Kupec zarni je že velik, sanj uresničenih je že dost, nove pa še v sarcu se rodijo. Zarna pjeska tečejo adna za drugo, v majhano jamo utiekajo.

organizat kjoš; Lidia, Mariucci, Antonella, Luciana so vse lepou počele an vse oflokale an, kupe z Vido, Mariko an Vittoriom, so pobierale an štiele glasiove; potle je bluo puno družin, ki so nam dal adno roko, za kar je korlo na odru an od zuna, ku Gianni, Roberto, Maurizio, Stiefan, Drejc, Mirko ...; Federico je varvu dvie noci vse, kar smo imiel pod tendonam. Napovedovala sta Katja an Stefano, s katerima je bluo pru lahko dielat, saj smo se hitro zastopili. Za parprav takuo lepou otroke dvoježične šcole sta super poskarbiela Davide Klodič an Polona Tominec. Puno ljudi je dielalo za tel Senjam, če samuo pomislimo, de smo imiel na odru 12 bendov!

Lietos se je parložlo drugo novo dielo: protokol, vezan na obisk predsednika Pahorja!

Kere so težave, ki vas "maltrajo" par organizaciji festivala?

Težave so predvsem finančne. Za tel Senjam smo napravili an projekt, ki so nam ga odobrili po delžinem zakonu št. 26 (18. člen). Za dobit finaniranje od Dežele pa kor predstavt ki nogeva an ideja za napravt no vičer samuo za otroke mi je

Klesidra teče an s sabo muoj cajt nese, upam, de se ne ŠE ustave.

Dol na dne vidim travnike an sanožeta posiečene, otroc par Idarje ardeče rake lovijo, hiše nimar odparte z rožam oflokane, po vaseh piesimi se odimevajo od kantona do kantona, duge pisma na ruoke pisane. Zarna pjeska tečejo adna za drugo, v majhano jamo utiekajo. Klesidra tečejo

adna za drugo, v majhano jamo utiekajo. Klesidra tečejo

an s sabo muoj cajt nese, upam, de se ne ŠE ustave.

Pred mano tečejo mail, like, tag. Tik Tok ... travniki začefani, hiše zaparte, nove bolezni strah dan druzega širjejo, otoki plastike plavajo, mrijež interneta san vežjejo, pa razdalja med ljudmi se šiere.

Na vrh so biela neznana zarna, puna novih sanji, ki in maglah plavajo

an s sabo nosejo nove objeme, upanja an nasmiehi, za lievš dan.

Zarna pjeska tečejo adna za drugo, v majhano jamo utiekajo. Klesidra tečejo an s sabo muoj cajt nese, upam, de se ne ŠE ustave.

Claudia Salamant

bariela po glavi že puno liet. Se mi je zdijo tud lepou pokazat, pred vsako piesmijo, stare slike an stare originalne avdio posnetke. Pa an usafat vse tuole nie bluo pru lahko! Če za drugi Senjam bomo muorli nazaj vset v najem tendon, kje ušafamo prispevki? Ries bi nam koru an varen prestor pod streho, brez de bi muorli an na tuole skarbit. Druge težave so, de smo vsi pristovojci an kor puno cajta za napravt no tako pridrebit, kot je naš festival. Kar konča, se na moremo še odsapnit: ostanejo še karte an rendkontacija za uloužt na Deželo.

Senjam je postau trenutek, ko se puno mladih Benečanu zbere an začnu ustvarjat glasbo an besedila v slovenskem beneškem narečju. Tuole je pa dielo, ki pride od deleča ... An kam pelje? Senjam se je rodil z namienan ustvarjat nove piesmi v narečju, povabiti vse h pisanju v našim jiziku, parklicat skupine mladih glasbeniku. Ankrat se je začelo od besedila an štele potle se je rodila glasba. Donas zgleda, de je obratno. Mladi, ki so vsi glasbeno izobraženi, dajejo vic pomena glasbi ku besedilu. Čustva, ki jih imajo

mladi, so seveda donas drugač, pa tuole na pride rec, de nieso uredne ratat poezija. Bi bluo lepou, de bi se vse nominalo vic potrudil glede teksta, an zato smo dodal tud nagrada Alda Klodiča pru z namienam, de bi se nazaj dala pomembnost besedilu.

Poslušal smo te mlade zapet stare piesmi an te buj veliki nove piesmi. Bo še kašna priložnost jih čut?

Otroke bomo poslušal na Mittelteatr v Čedadu 31. maja. Projekta niesmo mogli spejat prijet zaradi Covida, se pa muora zaključi junija lietos an zatuo bomo videl, če an kje bo še možno ponovit, saj je en del letošnjega Sejma.

Sta imiel na vašem sedežu an na odru Sejma velikega gosta, predsednika Republike Slovenije. Kakšen vti si imela od telega obiska?

Velika čast za vse Benečane an posebna za našo Rečansko dolino! Predsednik Borut Pahor je paršu na Liese an takuo nam pokazu bližini Slovenije an s tuolim je dau an velik pomien dielu, ki je bluo napravljeno v telih 50 lietih! Vsi tisti, ki so puno dielal za branit

vse, kar je bluo slovenskega, an se trudil, de smo parsli do zaščite, do dvoježične šcole an še do marsikaj druzega, so s telim obiskom dobil no moralno priznanje. Za tiste, ki jih nie vic - an za Rečansko dolino mislim posebno na Doriča Predana, Alda Klodiča, don Rina -, ostane veliko dielo, ki so ga oni začel an ki ga kajšan peje še napri.

Senjam se dogaja vsake dve lieti, bo an napri takuo? An bo ostu, ku lietos, maja?

Sejma se na more napravlj vseko lieto. Za sada ostane vsake dve lieti s troščati, de ušafamo kakkega dobrega sponzora. Obisk predsednika Pahorja je parklicu na Sejam tudi tiste župane an odbornike, ki nieso še viedel, de obstaja Senjam beneške piesmi al nieso viedel, de je na taka bogatija za vso Benečijo. Bi na bluo slavo, de bi vsaj sada nominalo pomisili na naše dielo an de nam bi dal kako konkretno podpuoro!

(m.o.)

Pravce an pesmice na kolendarju Rečana

"Kolendar 2022 - nona mi je pravla". Takuo je napisano na parvi strani kolendarja, ki ga je za lietos napravlo kulturno društvo Rečan Aldo Klodič z Lies.

Novo lieto na more začet brez imiet telega kolendarja, ne samuo za Garmičane, pa tudi za tiste, ki smo se vse tele lieta parvadli ga videt an srečo ga imiet.

Tisti od Rečana vsako lieto pomislejo na kiek posebnega an vsaki krat je lepo presenečenje.

Nona mi je pravla ... kikrat čujemo tele besiede, kikrat otroci diejo tele besiede.

None so še posebno ankrat pravce pravle. Al se zmisleta še kako? Piero Gariup - Žnidarju iz Topolovega ja, an jih je prepisu pru na tel kolendar.

Ženarja je tista od "Lesice an Medveda", poviedu mu jo je nono, Pepo Tamažu.

Februarja pa so besiede, ki jih je
on napisu an nam pravejo o rožah,
ki rasejo v telem cajtu, zvončkih;
nam pravejo od ljubezni, saj na 14.
februarja je svet Valentin, sveče-
nik, ki varje te zaljubljene. Tretja
piesam je posvečena Pustu.

Marč nam ponuja drugo pravco, tisto od "Ženske modruosti". Poviedala mu jo je Rožalja Drejonova. Obarnemo stran an pridemo na obriu ... se nam šele zdi čut glas

Fonša Štiefnovega iz Topoluovega, an če ga nie vič med nam že puno liet. Prebieramo njega pravco "Spoštuj starše" an nam pride na pamet, kakuo je on znu vse lepou podučit ... an tiste furešte ljudi, ki

so parhajal v njega vas za Postajo
Topolove.

Maja moremo prebrat pravco od "Pastirja an njega uci" an piesam, posvećena Kukuci.

Junija nam Piero šenka soje spomine, kar je z nono Maričko nesu koso silo nonu Pepu, ki je sieku travo gor v Bleku. Le v telem mesecu je Piero posvetiu adno piesam Senožetu.

Luja je pravca "Vanac Kozjega brega". Je takuo duga, de gre napri do vošta.

Tudi setemberja je duga pravca angre do otuberja, je tista od "Dvih posebnih parjatelju". Otuberja pa je še piesam Nona načni je pravlj.

nasla mi je pravia.
November nam ponuja pravco "Zla-
ta riba". Za viedet, kakuo konča,
muormo obarnit stran na dičemer.
An takuo pridemo na konac lieta.
Na kolendarju so napisani, sevie-
da, dnevi, lune an domaći sejmi,
pru takuo manifestacije, ki jih
parpravljajo naše slovenske kul-
turne društva, sevieda, za tiste, ki
se že vie, de bojo (Dan emigranta,
Dan slovenske kulture, Dan žena,
Rogacjoni svetega Marka, Senjam
beneške piesmi, Postaja Topolove ...
an takuo napri).

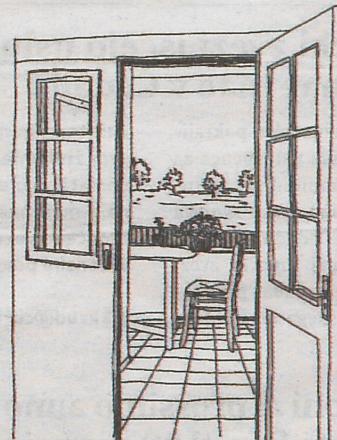
Vsak mesec moremo spoznati en kanton Topoluovega. Narisala jih je Elena Rucli - Paukarčna, ki sedaj v teli vasi živi.

Kolendar je uredila Margherita Trusgnach - Tarbjanova iz Sevca, Garmiški kamun pa je dau svoje pokroviteljstvo.

Še ankrat, bohloni, Rečan, za tako
lepo darilo.

kolendar 2022

nona mi je prayla

Circolo culturale / Kulturno društvo REČAN Aljo Klodić

[con il pensiero / per poter vincere la tua Guerilla Interna](#)

in collaborazione / v radioteatro e Edizioni Tlak
curato da / credito: Margherita Tricarico Tlak

20.000.000 e posini / pravci za posilje Piter Carić 2. marta.

2025 RELEASE UNDER E.O. 14176

Predsednik Slovenije Borut Pahor obišče jutri Benečijo

Predsednik Republike Slovenije, Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor bo prišel jutri, 6. maja, v Benečijo. Tako se je odločil, potem ko ga je med svojim obiskom v Ljubljani med Slovence na Videnskem povabila slovenska senatorka Tatjana Rojc, ki je o prihodu predsednika seznanila predstavnike beneških organizacij, začenši z obema krovnima organizacijama SKGZ in SSO.

Predsednika Pahorja bodo v Benečiji sprejeli in nagovorili predstavniki slovenskih organizacij. Dobrodošli-

co bodo državnemu poglavarju, ki je v Benečiji že bil ob poimenovanju špetrske dvojezične šole po Pavlu Petričiču, izrekli senatorka Tatjana Rojc, pokrajinski predsednik SKGZ Antonio Banchig in pokrajinska predsednica SSO Anna Wedam, predsednik Inštituta za slovensko kulturo Giorgio Banchig ter Margherita Trusgnach v imenu KD Rečan_Aldo Klodič, organizatorja Sejma beneške pesmi.

Na srečanju, ki se ga bo udeležila tudi ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Helena

Jaklitsch, bodo prisotni predstavniki naših organizacij iz Kanalske, Nadiških in Terskih dolin ter iz Rezije. Ob 18.00 se bo predsednik Borut Pahor udeležil prvega večera Sejma beneške pesmi in nagovoril prisotne. Ni slučaj, da je slovenski predsednik za srečanje z Benečani izbral prav pevske priredeitev, preko katere se utrije povezanost vseh Slovencev na Videnskem. Njegov obisk veliko pomeni za ljudi in organizacije, ki delujejo v naših krajih. Gre za priznanje Slovenije in samega predsednika za trud in

požrtvovalnost, ki so jo skozi desetletja izkazovali slovenski stvarnosti, njenemu jeziku in kulturi. In prav KD Rečan_Aldo Klodič sodi med pionirje družbenega in kulturnega preporoda na Videnskem ter je skozi čas dokazalo, da se da z voljo, idejami in zavezanostjo slovenski stvari uresničiti veliko pomembnih dogodkov. Senjam beneške pesmi je pristen izraz tega prizadevanja.

Na srečanju s predstavniki naših organizacij bo priložnost za analizo zdajšnjega stanja naše skupnosti v teh krajih, ki si prizadeva, da bi

ustvarila najboljše priložnosti za svoj nadaljnji razvoj. Prav Slovenija bo morala našim ljudem in organizacijam stati ob strani in skupaj načrtovati izbire pri premagovanju predvsem gospodarskih in demografskih nelabkih razmer.

Prepričani smo, da bo obisk predsednika pomenil prijateljsko opozorilo vsem tistim krajevnim in deželnim dejavnikom, ki doslej še niso pokazali tiste potrebne skrbi do naše skupnosti na Videnskem. (r.p.)

Predsednik Slovenije pride jutri v Benečijo in na Senjam beneške piesmi

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor bo prišel v petek, 6. maja, v Benečijo. Tako se je odločil, potem ko ga je med svojim obiskom v Ljubljani med Slovence na Videnskem povabila slovenska senatorka Tatjana Rojc, ki je o prihodu predsednika seznanila predstavnike beneških organizacij, začenši z obema krovnima organizacijama SKGZ in SSO.

Predsednika Pahorja bodo v Benečiji sprejeli in nagovorili predstavniki slovenskih organizacij. Dobrodošlico bodo državnemu poglavaru, ki je v Benečiji že bil ob poimenovanju špetrske dvojezične šole po Pavlu Petričiču, izrekli senatorka Tatjana Rojc, pokrajinski predsednik SKGZ Antonio Banchig in pokrajinska predsednica SSO Anna Wedam, predsednik Inštituta za slo-

Il presidente della Repubblica di Slovenia Borut Pahor sarà domani, venerdì 6 maggio, in visita nelle Valli del Natisone. Nel marzo 2017 prese parte all'inaugurazione della sede ristrutturata della scuola bilingue di San Pietro

vensko kulturo Giorgio Banchig ter Margherita Trusgnach v imenu KD Rečan_Aldo Klodič, organizatorja Sejma beneške piesmi. Srečanja se

bo udeležila tudi ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Helena Jaklitsch.

→ beri na 9. strani

//10

kultura

novi matajur

četrtek, 8. septembra 2022

Poezije an piesmi v več izkih

V saboto, 3. setemberja, je bluo na Liesah literarno srečanje 'V nebu luna plava'

Vsako leto na začetku setemberja tisti, ki željo poslušat dobre pesnike, pisatelje al kantavtorje (seveda tudi pesnice, pisateljice an kantavtorce) imajo lepo parložnost: srečanje 'V nebu luna plava', ki ga priteja KD Rečan_Aldo Klodič an ki zadnje lieta je v Kováčuvem seniku na Liesah. Tuole se je zgodilo tudi v saboto, 3. setemba, zvicer.

Srečanje, ki ga je povezovala Margherita Trusgnach, se je začelo z glasom an s kitaro Sofie Stradella, mlade kantavtorce doma iz Trasaghisa, ki je na zadnjem Sejmu beneške pesmi predstavila piesam 'Ist an ti an Karlov muost', za katero je sama napisala glasbo, beseđilo pa Stefania Rucl. Sofia je na začetku zapela pru tisto piesam, potle pa je nadaljevala s tistimi, ki jih je napisala v angleščini. Skuze glasbo priporoveduje o svojih introspektivnih potovanjih, gledje jezika pa je poviedala, de po angleško ji pridejo besiede buj lahko, rada pa bi se naučila vsaj malo slovenskega narečja.

Druga na varsti je bla Andreina Trusgnach Čekova, doma iz Gar-mika, ki živi pa v Kozci. Njo nie trieba na dugo predstaviti, saj je puno poznana an ne samuo v naših krajih: v zadnjih lieth je sodelovala

la na raznih italijanskih pesniških natečajih an takuo je nesla po celi Italiji našo beneško sloviensko besiedo, glib takuo an po Sloveniji. Andreina je prebrala poezije iz svoje zadnje dvojezične pesniške zbirke 'Pingulauenca ki jo nie bluo / L'altalena che non c'era', pa tudi druge, ki nieso še objavljene. Pesnica je med drugim poviedala, da pri ustvarjanju poezije so ji puno pomagale literarne delavnice, ki se jih je udeležila v Sloveniji: 'Kadar pišemo kiek, je tudi lepou se kupe ušafat, da vsak prebere, kar je napisu, an drugi ložejo not adno dobro besiedo, magar glib tisto, ki tebe se je bla skrila.'

Treći gost je bio slovenski pisatelj Tomaž Kosmač, doma iz Godoviča, blizu Idrije. Napisu je štirer romane an štiri zbirke kratkih proz, zadnjo je pred kratkim izdala založba Beletrina iz Ljubljane z naslovom 'Ko jebe'. V njej, je poviedala Margherita, 'nobedna besieda nie odveč, vsaka je razmišljena an ti jasno povie tisto, kar muora. Ko bralec dobi take bukva, jih začne an jih muora končat.' Tomaž piše zgodbe, ki so predvsem avtobiografske, kot je sam poviedu: "Narest tuole zame nie težkuo, puno reči se dogaja za štir stienami an se ljudje dielajo fine, ist pa imam

▲ S čeparne roke Sofia Stradella, Alvise Nodale, Tomaž Kosmač, Andreina Trusgnach an Margherita Trusgnach

suoje slabosti an jih s kuražo varžem na papir, pišem, zak pisanje je muoj psihiatrer."

Takuo kot se je začelo, srečanje se je končalo z glasbo: na kitaro je

zaigralo suoje pa tudi tradicionalne pesmi Alvise Nodale, ki piše besedila v furlanščini. Je mlad fant, a je že objavu kako zgoščeno an glasbena kritika ga že štie-

je ku novo zvezdo kantavtorjeu v Karniji an v cieli Furlaniji.
(m.o.)

S 1. STRANI Obisk slovenskega predsednika Boruta Pahorja na Lesah v Beneški Sloveniji

"Zahvaljujem se vam za vašo zvestobo, pripadnost, srčnost!"

Senjam utrjuje slovensko besedo, pozivlja kulturno dogajanje, predvsem pa je v času postal izjemno pomemben zaradi glasbe same beneške glasbe, ki združuje zlasti mlade in obenem nagovarja starejše. Bil je prisoten tudi generalni konzul Republike Slovenije Vojko Volk, senatorka Tatjana Rojc, zelo lepo pa je bilo videti tudi ministrico za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Helenu Jaklitsch, ki je požela splošno odobravanje med prisotnimi, predvsem zaradi svoje stalne prisotnosti med nami in tudi v Beneški Sloveniji, kjer ji je uspelo stekati vezi, kakršnih ni uspelo prav veliko njenim predhodnikom. V sejni sobi društva Rečan-Aldo Klodič so se s predsednikom strečali predsednika krovnih organizacij Ksenija Dobrilna in Walter Bandelj, o stanju v Beneški Sloveniji pa sta spregovorila predsednica Svetova slovenskih organizacij za vidensko pokrajinjo Anna Wedam in predsednik Slovensko kulturno gospodarske zveze za vidensko pokrajinjo Antonio Banchig. Spregovoril je tudi predsednik Inštituta za slovensko kulturo iz Špetra Giorgio Banchig. Večina prisotnih je povedala, da je bilo srečanje s predsednikom Pahorjem lepo, ker jim je prisluhnil in so mu lahko prikazali tako težave kot mu predstavili tudi svoje delo, načrte in izvize. Spregovorili so o vsem, tudi o prepotrebnih hitrejših internetni povezavi, ko so tudi govorili o povezavah in sodelovanjih z bližnjo Slovenijo, seveda o odsejanju in nizki rodnosti, o pomanjkanju slovenskih duhovnikov, predvsem pa o uspehih dvojezične sole v Špetru, s svojo prisotnostjo so izpričali, da verjamejo v prihodnost. Predsedniku so se zahvalili za njegovo podporo in vlogo, ki jo ima v odnosih med slovenskim in italijanskim narodom, pri katerih je poseben navdih njegovo iskreno prijateljstvo z italijanskim predsednikom Mattarello. Predsednik Pahor pa se je predstavljal manjšine zahvalil za sodelovanje skozi desetletje njegovih obeh mandatov ter za njihovo prizadevanja k ohranjanju vsega, kar jih določa kot Slovenke in Slovence.

Otroci so pod polnim šotorom po bučnem aplavzu, s katerim so prisotni pozdravili slovenskega predsednika, ubrano zapeli slovensko himno, nato je slovenskega predsednika in vse prisotne pozdravila domača županja Eleana Fabello, ki je izrazil

veselje nad visokim obiskom, predvsem pa je pojavila organizatorje Senjama beneške pesmi.

Senatorka Tatjana Rojc, ki ve, kaj je slovenska beseda, kaj je narod, kaj je pripadnost in kaj kultura, je v slovenskem in italijanskem jeziku spregovorila pod šotorom na Lesah te besede: "Spoznavani in dragi gospod predsednik Borut Pahor, cenjeni gostitelji Drustva Rečan-Aldo Klodič,

meje ponudili roko ljudem potresnih območij? Kako naj pozabimo, da so člani alpincev ter civilne zaščite iz Čente in Čedadu ob potresu na Boškernu za Veliko noč 1998 takoj nudili prvo pomoč našim pretresenim krajem ob meji? Vi pa ste, gospod Predsednik, s predsednikom Sergiom Mattarello ob vsem tem postavili nove temelje za vrednotenje zgodovine, s pogledom užitom v svet,

tisočletje postala del evropske družine. Zdi se mi, da to daje našemu slovenskemu občestvu priložnost, ki je še nismo znali v celoti izkoristiti. Gre za idejo skupnega kulturnega in gospodarskega prostora slovenske skupnosti v tem delu evropske skupnosti. Gre za idejo sožitja z italijanskim večinskim prebivalstvom tukaj, v Italiji, in seveda za idejo sožitja italijanske narodne skupnosti

slovenskemu jeziku, kulturi, naši tradiciji, vsemu tistem, kar nas določa kot Slovence. Da ste vse to zmagli ohraniti in negotaviti v časih, ki so bili manj naklonjeni od sedanjega. Izkoristiti to priložnost, da se zahvalim našim italijanskim prijateljem, ki so tudi v manj prijaznih časih za sožitje znali to vaše prizadevanje, ta vaš boj, razumeti kot del, ki ni samo

glede teh vprašanj. Ampak tukaj si kot predsednik republike dovolim reči, da se zanašam na vašo vztrajnost, prednost, pripadnost, da boste znali v časih, ko se nam obeta nekaj dobrega, lepega, srečnega, iz dneva v dan gojiti in krepiti to novo evropsko skupno resničnost, ki tako veliko obeta našim novim generacijam Slovencem in seveda tudi Italijanov, ki živimo tukaj na tem čudovitem delu Evrope.

Ta evropska ideja nam je

zagotovila mir, varnost in blaginja. Moramo jo negotavati.

Postajamo Evropeji, državljanji te velike skupne domovine. Ampak hkrati

želimo postati evropski državljanji kot Slovenci, kot ljudje, ki pripadamo jeziku, kulturi, tradiciji, nečemer, kar nas v temeljih določa.

Kar se mi zdi pomembno

opaziti je, da se ne spreminja samo naš odnos do teh vprašanj, ampak tudi

italijanski odnos do teh vprašanj. Tukaj ne gre samo za to, da smo v vrtništvu

Narodnega doma dobili

čudovito poslopje v Trstu.

Gre za simbolični korak nekega

priznanja, ki seže v preteklost,

a gleda tudi naprej, daleč

v prihodnost, na sodoben

način, ki veliko obeta.

Tukaj ni šlo za zmago

Slovencev, ampak za zmago evropske ideje, na katero so bili ponosni tudi Italijani. To je velika in dragocena dota, s

katero stopamo v novo, lepo,

srečno in varno prihodnost.

Ob koncu se vam še enkrat

zahvaljujem, zelo iskreno,

v imenu države in tudi v

imenu naših ljudi, ki mi jih

je omogočeno na položaju

predsednika republike

predstavljati, za vašo

zvestobo, pripadnost, srčnost.

Na teh ramenih smo lahko v

zadnjem času dosegli velike

rezultate. Prosim vas, da

z enako vremenu ohranjate

vaše slovensko tudi naprej,

in storite vse za to, da naši

otroci, Slovenci in Evropeji

hkrati, vidijo to našo skupno

evropsko domovino kot kraj

in prostor – duhovni, ne

samo zemljepisni – vseh

tistih, ki v demokraciji vidijo

priložnost za srečno življenje.

Zelo sem bil počaščen z

vabilom. Rade volje si bon

ogledati glasbeni program.

Sprejmite, prosim, izzare

moje hvaljenosti. Želim vam

vse najboljše.

Hvala. Grazie."

Po dolgem in iskrenem

aplavzu vseh prisotnih so

otroci lahko začeli program,

predsedniku in prisotnim

so zapeli venček najlepši in

najbolj poznani beneških

pesmi, ki so krstne izvedle

doživele prav na Senjemu

beneške pesmi.

Foto: JMP

gospa županja, spoštovani gostje, predvsem pa dragi prijatelji iz Beneškega, Rečije, Karalske doline! V imenu vseh nas dobrodošli na Senjamu beneške pesmi, dragi gospod Predsednik! 'Siromašna, lepa zemlja, stokrat bičana in križana, ti in srca, ki te ljubijo!' Tako je ta najbolj zahodni, najbolj izpostavljeni kos slovenske zemlje orisal France Bevk v besedah svojega Čedermaca. Danes, gospod Predsednik, je vaš obisk posebej za Slovence na Videnskem zelenem pomerbu, saj potrjuje, kako smo vsi del enega samega narodnega telesa, ene same, nedeljive skupnosti, ki s pesmijo svojega jezika, najbolj dragocene skupne dobrine, jasno oznamenjuje našo skupno bit. Izročilo naših Čedermacer, ki so pridelovali Trubarjevega izročila 'Stati inu obstat!', naši ljudje, ki so moralni v tujino, da bi preživeli, in se občasno ali tudi dokončno vračajo v tele doline, predvsem pa mladi, ki se svojo vizijsko odprege svetu odločajo, da si zemlja zasluži ovrednotenje, ki ji je bilo odvzeto, predstavljajo upanje in poroštvo za svetlejšo prihodnost. In ti mladi so del tega čudovitega občestva naše dvojezične šole Paola Petričiča v Špetru. Nadve pomembno za bodočnost naših dolin je čezmejno sodelovanje, saj Republika Slovenija pomeni oporo za vsa naša prizadevanja, vse naše upe. Kako naj pozabimo na tisti 6. maj leta 1976, ko je strašni potres razrušil Furlanijo in so Slovenci onstran takratne

ki ga želimo, v prijateljstvo, sodelovanje, medsebojno spoštovanje. Ni Varn vseeno, kaj je z nam. Večkrat ste Slovence v Italiji počastili s svojim obiskom, večkrat sva izmenjala misli in želje. Nekatere so se uresničile. Upajmo le, da nam bo uspela največja želja: zagotoviti slovenski narodni skupnosti v Italiji svojega parlamentarnega zastopnika v rimskem parlamentu. Hvala Vam, gospod predsednik, za vse Vaše dela, ter za ta danšnji dragocen obisk.' Predsednik Borut Pahor je imel slavnostni nagovor. V svojem nagovoru, ki ga je italijansko govorčim sproti odlično tolmačila Jole Namor, je izrazil predvsem hvaljenost, da vztraja pri ohranjanju svojih korenin, slovenske besede, kulture, in tudi strah, ne izginejo čez noč, se mi zdi, da zadnja desetletja nove politične, gospodarske, kulturne in čisto človeške stvarnosti obračamo v prid teh naših velikih stremiljenj. Ampak dolder bo ta velika ideja – ideja o naši veliki, skupni evropski domovini – živel, da takrat imamo veliko priložnost, da ustvarimo naš sen, da zaživimo skupno narodno življenje in da italijanski prijatelji tega ne izgubimo! Še bolj, da se zahvaljuje, da je v Špetru že v tem delu čudovite Evrope. Že gospa senatorka je omenila vrnitev Narodnega doma v Trstu. Ali pa zares, ki bo verjetno čudovit projekt, dve Gorici in ena skupna evropska prestolnica kulture. Dragi Benečani, dragi rojaki, to je ena velika priložnost za prihodnost, o kateri smo nekdo sanjali. O miru, o varnosti, o pripadnosti, o tem, da se lahko izrekamo po mili volji – tudi za Slovence in znamenitosti v Trstu. Ali pa zares, ki bo verjetno čudovit projekt, dve Gorici in ena skupna evropska prestolnica kulture.

Dragi Benečani, dragi rojaki, to je ena velika priložnost za prihodnost, o kateri smo nekdo sanjali. O miru, o varnosti, o pripadnosti, o tem, da se lahko izrekamo po mili volji – tudi za Slovence in znamenitosti v Trstu. Ali pa zares, ki bo verjetno čudovit projekt, dve Gorici in ena skupna evropska prestolnica kulture.

V tem sožitju vidim veliko priložnost, ki ješe nismo znali v celoti izkoristiti. Ta evropska ideja, ki je zagotovila skoraj osmedeset let miru v družbah in džavah, ki so povezane

z skupno evropsko družino, je nekaj dragocenega, kar moramo zelo negovati. To ne spreminja našega dnevnega življenja čez noč, v strateškem dolgoročnem obdobju pa našim otrokom, ki prihajajo naši, da je veliko daje velikansko priložnost, da zl. stoletje in prihodnost zares zaživijo v svoji popolni integraciji, kulturni in človeški, in živijo v miru in blaginji. Za to so si prizadevale generacije naših dedov, očetov in ne nazadnje tudi naša generacija.

Izkoriščam to priložnost, spoštovani, dragi, ljubi rojaki, da se vam kot predsednik slovenske države zahvalim za vso zvestobo in predanost

del vaših pravic, ampak tudi kot nekaj, kar tudi njih plementi.

Na ramenih vaših prizadevanj so se rodile priložnosti, ki se so zdele – ne pred tridesetimi leti – precej utopične. Stvari, ki paradigmatsko spremnijo pogled na našo skupno življenje tukaj, v tem delu čudovite Evrope.

Že gospa senatorka je omenila vrnitev Narodnega doma v Trstu. Ali pa zares, ki bo verjetno čudovit projekt, dve Gorici in ena skupna evropska prestolnica kulture.

Dragi Benečani, dragi rojaki, to je ena velika priložnost za prihodnost, o kateri smo nekdo sanjali. O miru, o varnosti, o pripadnosti, o tem, da se lahko izrekamo po mili volji – tudi za Slovence in znamenitosti v Trstu. Ali pa zares, ki bo verjetno čudovit projekt, dve Gorici in ena skupna evropska prestolnica kulture.

To nam sedaj nalaga posebno odgovornost, vam tukaj, v teh čudovitih krajih, in nam v matični državi, da vidimo da zamisel skupnega kulturnega, gospodarskega, narodnega prostora kot eno veliko priložnost za tisto, kar mogoče prejšnji časi niso dopuščali. In to je vesnarski razvoj v skupnosti, ki doslej morda niti ni mogla obstajati zaradi mej in vseh drugih delitet.

Ko gledamo v čase, upam, srečne prihodnosti, in ko gledamo s strateškim pogledom naprej, moramo vedeti, da je potreben vsak dan praktično premagovati številne težave, probleme in izzive, s katerimi se soočamo

in storite vse za to, da naši otroci, Slovenci in Evropeji

hkrati, vidijo to našo skupno evropsko domovino kot kraj

in prostor – duhovni, ne samo zemljepisni – vseh

tistih, ki v demokraciji vidijo priložnost za srečno življenje.

Zelo sem bil počaščen z

vabilom. Rade volje si bon

ogledati glasbeni program.

Sprejmite, prosim, izzare

moje hvaljenosti. Želim vam

vse najboljše.

Hvala. Grazie."

Po dolgem in iskrenem

aplavzu vseh prisotnih so

otroci lahko začeli program,

predsedniku in prisotnim

so zapeli venček najlepši in

najbolj poznani beneških

pesmi, ki so krstne izvedle

Redna seja Sindicata slovenske šole

Govor je bil o aktualnih temah
Sindikat slovenske šole (SSS) sporoča, da je dne 6. julija 2022 potekala redna seja deželnega odbora SSS.

Deželna tajnica Katja Pasarit je odbor seznanila z dogajanjem, ki v zadnjih tednih zaznamuje dejavos-

Sindikata slovenske šole.
V teh julijskih dneh so v sredini pozornosti prizadevana, da se slovenskim državljanom omogoči dostop do spletnih storitev italijanskega ministrstva za šolstvo preko sistema elektronske identifikacije.

Druga točka dnevnega reda je bil pravkar končan natečaj s svetovno znanjem in strokovnostjo omogočil tvorno obravnavo predvidenih vsebin s tem pripomogli k ustreznici pripravi učiteljev na natečaj.

Nadalej je bil govor o izrednem natečaju, ki ga je razpisal RSU za izredno natečaj A071 (slovenščina) in literarni predmet na njej je srednji šoli za zapolnitve 5 mest. Interesentni se lahko prijavijo do 10. julija 2022.

V ta namen bo urad SSS v tem mesecu nudil pomag pri predstavljiv vlog za vpis na omenjeni natečaj. Ob tem na RSU pripravijo še razpis za redni natečaj za višje in srednje šole. Govor je bil tudi o potrditvi sindikalnega dopusta. Sindikat si seveda prizadeva za potrditev omenjene funkcije, a za zdaj ni še niti določeno.

Vsi pri Sindikatu slovenske šole si želijo in upajo, da

bo v naslednjem šolskem letu epidemiološka sitka bolj naklonjena, tako da bodo lahko organizirali srečanja v živo na

Tržaškem in Goriskem in imeli neposredne stike s članovom

in šolnikom, kar je za sindikalno delovanje neobhodno potrebno.

Katja Pasarit

FEIGLOVA KNJIŽNICA Bralni klub Knjižni čebelnjak V enem letu s knjigo okoli sveta

Bralni klub Feiglove knjižnice Knjižni čebelnjak je v soboto, 2. julija 2022, končal prvi cikel srečanj, med katerimi se je spreholi po vseh celinah sveta. Voditeljici kluba, Teja Pahor in Slavčka Radinča, sta

čebelnjaka spreholi skoz svetovno literaturo. Bralno potovanje se je začelo v Turčiji z Elif Shafak in njenim Pankrtom iz Istanbulu. Knjiga je bralce popeljala v slastne vonjave turških kuhinj, v hrup v grčeočičiščanskih

Babici ves pozdravlja in se opoveduje. Naučnikom so bili nad ironijo in zelo svežim slogom mladega Švedskega avtorja, ki priporočuje zgodbo o dediču, ki je znala reči ne, pokazala pa je tudi veliko mero zrestoti in

jih je popeljala v zvoke in vonjave pošte južnoameriške vegetacije ter v živilje. Fermine Daza in Florentina Ariza je vsej zanimala. V Azili so se najprej zaustavili na Japoksem z Murakanijevim knjigom Ljubi moj Spumik.

podobna izkušnja, ne glede na celino in kulturo bivanja. Naslednja izbična knjiga je bila mogoče nekoliko bolj posebna, saj so bralci spoznavali delo v Egiptu rojenega italijansko-ameriškega pisatelja

Avstralijo je bralcem razkrila Doris Pillington z delom Zajčja ogroja, resnično zgodbo pogumnih domorodnih deklet, ki se odločijo, da pobegnijo iz zavoda spet domov, ter se prešodopravijo skozi divlino.

Ob 40. obletnici smrti beneškega duhovnika Rina Markiča (Marchiga) (1940–1982)

Kaduo pozabe?

“Človek je in mora biti Božji sodelavec. Bog nanj računa. Zato je treba reči, da Bog po njem ustvarja mir, kolikor mu je človek pač na vojo.”
Če kdo, potem je duhovnik podlčan, da ne glede na to, kje živi, mora tam ustvarjati mir ... To je del njegovega poslanstva. Če se od tega oddalji, je najprej on sam veliko izgubil, z njim pa tudi okolica (župnija). To me je znova prepričalo v čas vojne v Bosni, pri tem da danes Mir občajno delimo na notranji in zunanjji. Notranji mir je svoboden, ustvarja harmoničen razvoj človekove osobnosti v smer socialne in individualnih razsežnosti. Iz te notranje urejenosti izvirata delo za zunanjji mir. Med notranjim in zunanjim mirom je izredno tesna povezanost, saj iz zunanjega izhaja zunanjji, ta pa zopet pospešuje rast notranjega. To je zelo preprosto opisal evangelist Matej: “Tako torej vse, kar hočete, da bi ljudje storili vam, tudi vi storite njim!” (Mt 7,12).

Ta na prvi pogled

nepomenben uvod postane

smislen, če se želimo pokloniti spominu prerano umrlega Rina Markiča (1940–1982). Poznala sva se že davno pred novo mašo, ko je bil še bogoslovec v Vidmu. Šečevala sva se, lahko rečen, o vseh njegovih življenskih postojankah. Samo dvačesar nisem imel srce, da bi ga videl. Privje je bilo v videnski bolnišnici, ko mi je zelo prijazen primarij po skoraj enouremu pogovoru le dowloli, celo lažno rečem, prosil, naj ga oblige na oddelku. Ko pa sem prisel pred vrata oddelka, mu je osorno (!) zapoldal redovnika in ob glasnom pogovoru se je od nekod pojavil še bolniški kurat in me dobesedno vrgel pred stavbo. Z menjo je bil moj kolega Silvo Leban, ki je bil tedaj v Drežnici. Spogledala sva se in cüdilna temu nevadnemu obnasanju. Nazaj grede sta vse Nadžid in Ambrož v spomin na ta dogodek zmolačila rožni venec, vsebi pa sem čutil neki odcep do tega smravnika – kako se lahko neki duhovnik tako vede do sobra duhovnika?! Drugi sva se zgrešila slab mesec pred smrtno. Prosli me je, naj mi prinesem Čopovo

knjigo o naših gorah, pa ga ni v Ljubljani kljub dobrji volji in plemenitosti, ki se je izkazala ob njegovem pogrebu, in pisanjeh ob njegovih obletemicah smrti, Še vedno ostaja uganka Rino življenske drame. Žaninovo: celo po smrti so oskrnjal grob. Tu veljajo besede: “Ne nosiš ti korenin, pač pa korenin nosijo tebe...” – Oseba je temelj, iz katerega vse izhaja in h kateremu se vse družbeno življenje vraca. Ker oseba ni sama, je nujno sodelovanje vseh. Vsi vemo, da je vsaka organizacija v nevarnosti, da zapira pota osebnih svobodi, kadar pa ta postane sama sebi name, oseba kot takata nima več prostora za svoj razvoj. – Nekej podobnega lahko razmišljamo o Rino, njegovem delu, poslanstvu in življenu... Koliko spominov bi lahko še opisal, pa naj bo dovolj. Znani Ponedeljček je zapeł:

Rino Kardinal in Ambrož Kodelja

Rino zgodbino smrt ...
Knjigova kultura je povezana z jezikom. Tega se je Rino vedno zavedal, čeprav je ob njegovih smrtnih izpadlo marsilaj drugače, kot je bilo v resnic. Zadnjih štirinajst dni njegovega tuzemskega življenja in obisk pri znanch

Zadnji si naše težave, Rino, zadri si bandiero, de ostane živiu,

ker ne smie umrijeti.

Si meu trošt na miladino, podpirava odresenja, rodno

testuo ...”

Ambrož Kodelja

Rino Kardinal in Ambrož Kodelja
9. 7. 1967 - nova masa, Deske

LETTO XXVII. ŠT. 18 (1274) TRST, GORICA
ČETRTEK, 12. MAJA 2022

CENA 1,20€
www.noviglas.eu

TAXE PERCUE TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA, ITALY

SETTIMANALE
Poste italiane S.p.a.
Speciazione in abbonamento postale
D.L. 353/2003
(conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD ISSN 1124-6596

NOVI GLAS

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVJO TEDNIKOV
KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

**Str. 4 / Nova Gorica
V konkatedrali razstava del
Marte Jakopič Kunaver**

**Str. 10 / Boljunc
ZKB TS - GO je podarila
drugi defibrilator**

**Str. 14 / Šport
Krasova dekleta so dosegla
obstanek v A2 ligi**

Foto JMP

Poklon Boruta Pahorja Benečiji

Komu (ne) zvoni?

Jurij Paljk

"**M**ini petek, 6. maja 2022, je Dolina pri Trstu doživela drugi hud napad na versko svobodo: tržaško sodstvo je ponovno započitilo starodavne zvonove dolinskega zvonilca. Gre za nespostovanje drugega in petega člena mednarodnega konkordata, ki sta ga leta 1984, sklenili Sveti sedež in Italijanska republika. Dolinski župniki ocenjujejo tako nespostojivo ravnanje za veliko žalitev tulcejskih narodne skupnosti, Cerkve same, predstnikov in tukajšnjih tradicij; navsezadnje pa za nespostovanje mednarodnega prava ... V prvi vrsti je bil kršen 5. člen, 2. odstavek mednarodnega konkordata med Cerkvijo in Italijansko republiko, saj sile javnega reda ne smejte samovoljno vstopati v cerkvene stavbe za izvrševanje svojih funkcij. Zatem je bil kršen 2. člen omenjenega konkordata, ki daje Cerkvi absolutno avtonomijo za izvrševanje cerkvenih dejavnosti, med katere sodi tudi cerkveno zvonjenje. Zvonjenje spada v okvir verske svobode, v skladu s konceptom katoliške Cerkve, in sporazumom Latarskega konkordata, zlasti s spremembami Latarskega konkordata, ki so bile sklenjene 18. februarja 1984 (2. člen). Kot takega namerava Cerkev ta izraz varovati in disciplinirati na ekskluziven način, s pozornostjo do današnjih družbenih razmer. V okviru liturgičnih funkcij velja ureditev veljavne konkordatne zakonodaje iz leta 1985, po kateri je katoliška Cerkev pooblaščena, da med zvonjenjem preseže prag normalne tolerance zvoka tudi v odsotnosti posebnih določb cerkvene oblasti, to se pravi, da meritve decibelov od civilnih oblasti za cerkveno zvonjenje odpade," je zapisano v tiskovnem sporočilu, ki smo ga prejeli iz župnije sv. Urha Škofa v Dolini pri Trstu. Člen 5 konkordata med Vatikanom in Italijansko republiko je razumljiv tudi otrokom. Postavlja se torej vprašanje, zakaj lahko oroznilk samo v Dolini vstopajo v cerkev in zasegajo zvonove in zakaj jih ne, recimo, v cerkvi in na zvonilcu sv. Justa v Trstu. Bomo kot narodna skupnost, ne glede na versko pripadnost, to dovoljevali še naprej?

**LJUBLJANA 70 let Družine
Blizu ljudem in s pogledom,
uprim v prihodnost**

Slovenski katoliški tednik Družina, katerega prva številka je izšla 7. maja 1952, je v 70 letih iz verskega lista, ki je postal eden najbolj branjih slovenskih tednikov, zrasel v središče tiskanih in digitalnih medijev, razvijeno medijsko-založniško in producentsko hišo, ki uporabnikom ponuja krščanski pogled na življenje. V prihodnosti želi biti še naprej gospodarsko uspešna, inovativna, družbeno odgovorna, tehnološko in organizacijsko napredna, je poučaril direktor Tone Rode (na sliki). Praznovanje jubileja, ki so ga začeli majata lani z različnimi dogodki, so v Ljubljani praznično zaokrožili v petek, 6. maja.

/ str. 9
Danijel Devetak

**Obisk predsednika Pahorja na Lesah
"Zahvaljujem se vam za vašo
zvestobo, pripadnost, srčnost!"**

Slovenski predsednik Borut Pahor se je v petek, 6. maja 2022, poklonil Beneškim Slovencem na Lesah, kjer so domačini postavili zraven cerkve šotor, da so v njem priedili že 34. Senjam beneške pesmi. Na Lesi, vasica se nahaja v občini Grmek, je slovenski predsednik prišel na povabilo senatorki Tatjane Rojc. Pred nagovorom se je predsednik Borut Pahor srečal z delegacijo Beneških Slovencev v prostorih domačega kulturnega društva Rečan – Aldo Klodić, ki ga vodi Margherita Trusnach, le ta ga je tudi nagovorila in na kratko orisala nastanek Senjama beneške pesmi.

Foto JMP

/ str. 3
Jurij Paljk

Slavnostna akademija

3

Nagrada Pavle Merku'

6

Devin - Nabrežina

10

Ob 70-letnici MepZ Lojze Bratuž je bila v KCLB akademija z naslovom Kot vrabček ljubim jaz prostost. Pevcem so čestitali številni ugledni gostje

Uradsna predstavitev liste #ZDRUŽENA KIPA prve od štirih list kandidacij v podporo županskega kandidata Igorja Gabrovca

ELEZIONI COMUNALI
Bragalini a Savogna, a Taipana
corsa a due tra Cecutti e De Simon

a pagina 2

SLOVENIJA
Arčon bo minister za Slovence v zamejstvu,
tudi tolminski župan v novi vladi

na 3. in 7. strani

novi matajur

tednik slovencev videnske pokrajine

Grazie
presidente,
grazie Rečan

È finita con una foto di gruppo con i giovani protagonisti della prima serata del Senjam beneške piesmi e qualche selfie, la visita del presidente della Repubblica di Slovenia, Borut Pahor, a Liessia. Dove ha incontrato i rappresentanti della comunità slovena, che hanno avuto l'occasione di (ri)proporgli le problematiche e le speranze delle genti che vivono in Benetcia. Come ha spiegato nel suo intervento Antonio Banchig, presidente provinciale SKGZ, "noi crediamo che questi territori di confine abbiano grandi potenzialità di sviluppo. Grazie al lavoro della società civile, delle organizzazioni slovene, della scuola bilingue di San Pietro, la comunità linguistica slovena è ancora vitale, non è ridotta a folclore. Il riconoscimento di questi territori come area interna, la prossima programmazione europea, rappresentano oggi l'occasione per noi di pensare al futuro a medio lungo termine."

E di un futuro nel quale il senso e la dimensione europea devono essere la barra del timone per tutti: ha parlato poi Pahor dal palco del Senjam. Parole importanti, come importante è stata questa visita fortemente voluta dal presidente sloveno per rimarcare la vicinanza - sua e dell'Istituzione che rappresenta - alla nostra terra. In tutto questo non va messa assolutamente in secondo piano l'opera preziosa che da decenni il circolo culturale Rečan_Aldo Klodić svolge per la lingua e la cultura slovena delle Valli del Natisone. Il Senjam appena concluso ha dimostrato ancora una volta la bontà di questo lavoro. Anche qui si può e si deve parlare di futuro: i giovani ci sono, i giovani vogliono continuare a usare la nostra lingua e a credere in una cultura che rappresenta una ricchezza per tutti. L'Europa è qui, da noi.

(m.o.)

Prihajam med ljudi, ki jim pripadam

Predsednik Slovenije Borut Pahor sodeloval na odprtju
Sejma beneške piesmi ter se srečal s predstavniki slovenske manjšine

Obisk predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja v Benečiji kaže na bližino in navezanost, ki ju izkazuje do naše skupnosti. Prav tako ni slučaj, da je predsednik za svoj obisk izbral Senjam beneške piesmi, pririveden, preko katere se utrjuje povezanost vseh Slovencev na Videnskem, ki so v desetletjih s trudem in požrtvovalnostjo skrbeli za ohranitev slovenskega jezika

in kulturo. In prav Kulturno društvo Rečan_Aldo Klodić sodi med pionirje družbenega in kulturnega preporoda na Videnskem in je skozi čas dokazalo, da se z voljo, idejami in zavezanostjo slovenski stvari da urensičiti veliko pomembnih dogodkov. Senjam beneške piesmi je pristen izraz tega prizadevanja.

To je sporotilo, ki ga je Borut Pahor prinesel v naše doline, kjer je

poudaril potrebo, da se tudi v teh krajinah krepi evropski duh, kjer morata prevladati prijateljstvo in sodelovanje med različno govorečimi in mislečimi. To je slovenski predsednik, ki so ga sprejemali ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Helena Jaklitsch, slovenski generalni konzul in Trstu Vojko Volk in senatorka Tatjana Rojc, povedal najprej na srečanju s predstavniki

naše narodne skupnosti in kasneje še na Sejmu, kjer je bil deležen dolgega in prisčrnega aplavza.

→ beri na 8 in 9. strani

Senjam beneške piesmi, 'Velika magija' je vse prepričala

Na koncu je zmagala piesam 'Velika magija' skupine Pokriva nočiva an, muorno rec, da si je nagrado zaslužila. Pa XXXIV. Senjam beneške piesmi, ki smo ga doživelj med petkom, 6., in nedeljo, 8. majem, nam bo ostal v spominu za puno reči an za puno cajta. Sejmu, ki ga je prvič organizalo Kulturno društvo Rečan_Aldo Klodić s podpomočo Dežele FJK (partnerji so pa bili večstopenjska šcola Pavel Petričič, Kulturno društvo Ivan Trinko, Center za kulturna raziskave Bardo, Beneške korenine, Institut za slovensko kulturo in Garmiški kamun), je sevیدa dalo svoj pečat predsednik Republike Slovenije Borut Pahor, ki je v petek paršu na obisk v Rečansko dolino, se na Liessah narpril sreču s predstavniki slovenske manjšine v Benečiji in potle v šotoru zad za cerkvijo imenov govor na odprtju Sejma an slediu cieli parvi vičer.

→ beri na 10. in 11. strani

Il lavoro del presidente Pahor assieme a quello del presidente Mattarella hanno determinato un nuovo percorso comune di amicizia e collaborazione tra due comunità, due nazioni. Molti sono i traguardi raggiunti, rimane la speranza di vedere garantito al Parlamento italiano un rappresentante della comunità nazionale slovena.

Tatjana Rojc, senatrice,
al Senjam beneške piesmi

Prihajam med ljudi, ki jim pripadam

Predsednik Slovenije Borut Pahor obiskal Benečijo in sodeloval na odprtju Sejma beneške piesmi ter se srečal s predstavniki slovenske manjšine

Obisk predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja v Benečiji kaže na bližino in navezanost, ki ju izkazuje do naše skupnosti. Prav tako ni slučaj, da je predsednik za svoj obisk izbral Senjam beneške piesmi, prireditev, preko katere se utrjuje povezanost vseh Slovencev na Videnskem, ki so v desetletjih s trudom in požrtvovalnostjo skrbeli za ohranitev slovenskega jezika in kulture. In prav Kulturno društvo Rečan_Aldo Klodič sodi med pionirje družbenega in kulturnega preporoda na Videnskem in skozi čas dokazalo, da se z voljo, idejami in zavezanostjo slovenski stvari da uresničiti veliko pomembnih dogodkov. Senjam beneške piesmi je pristren izraz tega prizadevanja.

To je sporočilo, ki ga je Borut Pahor prinesel v naše doline, kjer je poudaril potrebo, da se tudi v teh krajinah krepi evropski duh, kjer morata prevladati prijateljstvo in sodelovanje med različno govorečimi in mislečimi. To je slovenski predsednik, ki so ga spremljali ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Helena Jaklitsch, slovenski generalni konzul v Trstu Vojko Volk in senatorka Tatjana Rojc, povedal najprej na srečanju s predstavniki naše narodne skupnosti in kasneje še na Sejmu, kjer je bil deležen dolgega in prisernega aplavza.

Na srečanju s predstavniki manjšini je oblabil, da bo storil vse (v Rimu bi obiskal italijanskega predsednika Mattarella), da bi se vprašanje slovenskega zastopstva primerno rešilo ter da bi slovenska šola dosegla avtonomijo. "Trudil se bom, da pustim določen pečat v času, ko nam je naklonjenost zgodovine odprla vrata še za kakšen nov korak. V tem smislu bom nagovoril tudi novega predsednika slovenske vlade, naj posveti posebno pozornost Slovencem v sosednjih državah."

"Prihajam med ljudi, ki jim pripadam," so bile njegove pomemljive besede ob nagovoru na kasnejši

prireditvi. "Prihajam med vas, Slovenci in prijatelji Italijani", je še dodal in s tem jasno izpostavil prizadevanje, ki sta ga s predsednikom Sergiom Mattarello pokazala, da bi skupaj premagal napetosti iz preteklosti in poudarila pomen sožitja in skupine evropske domovine. "Otroštvo in mladost sem sicer preživel na Krasu in v Gorici, vedno zelo blizu meje, ki je danes več ni, ampak je bila že v času mojega otroštva dovolj odprta, da smo se Slovenci na tej in oni strani meje razumeli, slišali v skrbeh, priložnostih in tudi v sanjah, ki jih do neke mere danes tudi živimo. V zadnjih tridesetih letih smo doživeli velike spremembe. Slovenija je postala samostojna država z demokratično ureditvijo. In naposled je na prelomu v novo tisočletje postala del evropske družine. Zdi se mi, da to daje našemu slovenskemu občestvu priložnost, ki je še nismo znali v celoti izkoristiti. Gre za idejo sožitja z italijanskim večinskim prebivalstvom tukaj, v Italiji, in seveda za idejo sožitja italijanske narodne skupnosti z večinskim slovenskim prebivalstvom v Sloveniji."

Čeprav predsedki, skrbki, tudi strah, ne izginejo čez noč, je bil predsednik optimist, češ da imamo, dokler bo ideja o naši veliki, skupini evropski domovini živila, veliko priložnost, da ustvarimo naš sen, da zaživimo skupno narodno življenje in da italijanski prijatelji tega ne vzamejo kot skrb ali strah za svoje narodno življenje.

Županja Občine Grmek Eliana Fabello se je predsedniku zahvalila za obisk, ki veliko pomeni. Poudarila je tudi prizadevnost slovenske senatorke za te kraje ter izpostavila vlogo KD Rečan_Aldo Klodič, katerega dejavnost ima širši odmev in predstavlja pozitivno sredstvo pri uveljavljanju jezikovne identitetite. Prireditve, kot je senjam, bistveno prispevajo, da mladi ohranajo in gorovijo,

L'incontro con i rappresentanti delle associazioni slovene della Benecia, nella sede del circolo Rečan_Aldo Klodič

beneško nareče.

V prvem delu obiska se je predsednik Pahor na sedežu Kulturnega društva Rečan_Aldo Klodič srečal s predstavniki slovenske manjšine. Uvodoma je gost našegovila senatorka Tatjana Rojc, ki je Pahorja povabila v Benečijo. Povedala je, da njegov obisk potrjuje, kako smo vsi del enega samega narodnega teleša, ene same nedeljnje skupnosti, ki s pesmijo svojega jezika, najbolj dragocene skupne dobrine, jasno oznamenjuje našo skupno bit. Izročilo naših čedermacev, ki so pričevalci Trubarjevega "stati inu obstati", naši ljudje, ki so morali v tujino, da bi preživeli, predvsem pa mladi, ki s svojo vizijo odprtega sveta predstavljajo upanje in poroštvo za svetlejšo bodočnost. In ti mladi so del tega čudovitega občestva dvojezične šole Pavla Petričiča v Špetru. Nadivome pomembno za bodočnost naših dolin je čezmejno sodelovanje, saj Slovenija potmeni oporo za vsa naša prizadevanje, vse naše upe, je izpostavila senatorka Rojčev.

→ se nadaljuje na 9. strani

"Abbiamo vissuto grandi cambiamenti, negli ultimi trent'anni. La Slovenia è diventata uno stato indipendente con un sistema democratico. E, a cavallo del millennio, è entrata a far parte della famiglia europea. Mi sembra che questo dia alla nostra comunità slovena un'opportunità che non siamo ancora stati in grado di sfruttare appieno. Si tratta dell'idea di uno spazio culturale ed economico comune della comunità slovena in questa parte della comunità europea.

Si tratta dell'idea di convivenza con la popolazione a maggioranza italiana qui in Italia, ovviamente dell'idea di convivenza della comunità nazionale italiana con la popolazione a maggioranza slovena in Slovenia."

Borut Pa

Il presidente della Repubblica di Slovenia, Borut Pahor, ha assistito all'intera prima serata del Senjam beneške piesmi, a destra durante il suo intervento.
Foto: Oddo Lesizza

Skupina MAFF an Matija

Zmotjens

Hare Street Duo

Anja an Ostajki

Skupina
Pokriva Nočiva,
ki je zmagala
letošnji Senjam

Moodygoose

Joško Covaceuszach je dobiu nagrado za narljeušo glasbo ...

... Claudia Salamant pa za narljeuše besedilo

'Velika magija' je vse prepričala, pa kuo so bli barki te mladi!

Na koncu je zmagala piesam 'Velika magija' skupine Pokriva nočiva an, muorma rec, da si je nagrado zaslužila. Pa XXXIV. Senjam beneške piesmi, ki smo ga doživeli med petkom, 6., an nediejo, 8. majem, nam bo ostu v spominu za puno reči an za puno cajta.

Sejmu, ki ga je pru lepou organizalo Kulturno društvo Rečan Aldo Klodič s podporou Dežele FJK (partnerji so pa bili večstopenjska šcola Pavel Petričič, Kulturno društvo Ivan Trinko, Center za kulturne raziskave Bardo, Beneške korenine, Inštitut za slovensko kulturo an Garmiški kamun), je sevieda dau svoj pečat predsednike Republike Slovenije Borut Pahor, ki je v petak paršu na obisk v Rečansk dolino, se na Liesah narprjet sreču s predstavnikom slovenske manjšine v Benešiji an potle v šotoru zad za cerkvijo imen govor na odpartijs Sejmu an slediu cieli parvi vičer.

Parva vičer je bila posvečena komadom iz prejšnjih festivalov, ki jih je predstavu zbor otrouk an mladih dvojezične šole v Špietru, ki ga je vodila Polona Tominec. Bianca je piela piesam 'Lieška polka', Maddalena, Samara an Aurora so piele 'Očala', Cristian, Giacomo an Samuele 'Mama je šla na morje', Luca an Dan 'Če bi blu', Mila 'Ta par studence', Samuele 'Za te zahvalit!', Matilde an Emma 'Tata, kupi mi violin', Melissa an Vesna 'Na more bit', Maddalena, Bianca an Mila 'Novi svet', Giada 'Hej, nono, hej', vokalna skupina, ki je pri vseh piesmih piela refren, je pa zapela piesmi 'Nedelja' an 'Rosica neba'.

Bloo je pru lepou - an no malo tudi ganljivo - poslušat stare piesmi Sejma an videt, kuo so znal te mladi jih donas predstaviti.

V saboto smo parvič poslušal 15 novih piesmi letošnjega Sejma. Na začetku večera so se organizatorji spomnili Marina Blasutiga, ki je puno ljet nazaj sodeloval na Sejmu an nas je malo dni od tega zapust.

Tud v nediejo popadan se je veliko ljudi zbral po šotorom an poslušalo še ankrat vse piesmi, ki so zbrane tudi na CD-ju: 'Poslus' (pieu je Matija, godli so MAFF), 'Roža' (pieli an godli so Zmotjens), 'Bielo stran' (pieu je Marjan Pascolo, godli so Ostajki), 'Na zgodba' (pieli an godli so Beledanti), 'Ist an ti Karlov most' (pieu an godu je Hare Street Duo), 'Klesidra' (piela sta Tina an David, godli so MAFF), 'Si bla ti?' (pieli an godli so Ostajki), 'Zaki tle' (pieli an godli so Le Malebolge), 'Laž(ie)' (pieli an godli so Preklets), 'Po starji poti' (pieli an godli so Moodygoose), 'Jemati an dat' (piesam bi mu piet Franco Giordani, ki ga čujemo na CD-ju), na Sejmu pa ga je nadomestil David Clodig, godli so BK), 'Žarek' (piele je Anja, godli so Ostajki), 'Čas niema ritma polke' (pieli an godli so CCCP), 'Velika magija' (pieli an godli so Pokriva Nočiva) an 'Zakur ognj' (pieli an godli so Goriva).

→ se nadaljuje na 11. strani

Gor na varh Bianca (piela je 'Lieška polka') an zbor otrouk an mladih špietarske dvojezične šole, na čeparni Maddalena, Aurora an Samara, ki so piele 'Očala'. Foto: Oddo Lesizza

Cristian, Giacomo an Samuele so piele 'Mama je šla na morje', z njim je ku za vsako piesam godila skupina BK Evolution. Na desni gor na varh Matilde an Emma ('Tata, kupi me violin'), ta zdol pa Giada, ki je piele 'Hej, nono, hej'

→ s prejšnje strani

Predsednik SKGZ za Vidensko Antonio Banchig je poudaril, da so jekovne manjšine mostov miru in to še posebej velja za Slovence na Videnskem, kjer se bolj kot kjerkoli druge poznavajo posledice delitev in napetosti, ki so zaznamovale povojno obdobje. Možično izseljevanje, minimalne možnosti za zaposlitev in kapilarna jezikovna asimilacija še danes ogrožajo preživetje naše skupnosti. Opozoril je, da imajo majhne občine težave že pri nudjenju nujnih in najbolj osnovnih storitev, še težje pa oblikujejo strategijo razvoja širšega območja. Kljub temu ima ta obmnejni prostor velik razvojni potencial. Po zaslugi izjemnega dela, ki so ga in ga še vedno opravljajo civilna družba, slovenske organizacije in dvojezična šola Pavla Petričiča je slovenska jezikovna skupnost še vedno vitalna in ni samo folklorna, kot dokazuje tudi Senjam beneške pesmi.

O šolanju v slovenskem jeziku in pomanjkanju slovenskih duhovnikov pa je spregovorila predsednica SSO za Vidensko Anna Wedam. Povedala je, da so v večjezični Kanalski dolini večkrat izrazili željo po sistemski rešitvi za poučevanje slovenščine, nemščine in furlansčine. Omenila je, kronično pomanjkanje učnih kadrov. Wedamova je izpostavila, da se v celotni videnski nadškofiji kaže potreba po dvojezičnih duhovnikih in da slovenske maše trenutno vodita le Božo Zuanella in Marino Qualizza. V imenu Inštituta za slovensko kulturo je predsednika Pahorja nagovoril Giorgio Banchig, ki

je orisal vlogo organizacije, ki koordinira in vodi dejavnosti za krepitev in promocijo slovenskega jezika in kulture na celotnem območju, kjer živijo Slovenci, tudi z namenom, da bi ozaveščala krajevno skupnost o njeni jezikovni in kulturni identiteti ter perspektivah za družbeni in gospodarski razvoj in da bi spodbudila gospodarsko rast slovenske skupnosti z ovrednotenjem jezikovnega in kulturnega bogastva in s tem prispevala tudi k turistični promociji tega ozemlja.

Margherita Trusnach je predsednica Slovenije nagovorila v imenu domačega društva, ki že več kot petdeset let organizira Senjam beneške pesmi. Spregovorila je o vlogi samega društva in njegovih prizadevanjih, da bi v teh krajinah ohranili in razvili slovensko identiteto. Senjam pa je najprimernejši izraz teh naprezanih.

Srečanja so se med drugimi udeležili tudi ministrica Helena Jaklitsch, predsednica SKGZ Ksenija Dobrila, predsednica SSO Walter Bandej in generalni konzul v Trstu Vojko Volk. Ksenija Dobrila se je predsedniku Pahorju in Jaklitschevi zahvalila, ker sta veliko naredila za naš prostor in dosegla nekatere neverjetne in neslutene rezultate, med katere sodi vrnilite Narodnega doma, ki bo verjetno daljnježeno zaznamoval naše bivanje v tem prostoru. Predsednik SSO je povedal, da na Videnskem beležimo zanimivo kulturno dejavnost, na nivoju javne uprave pa manjka določena koordinacija. Potrebno se bo truditi za širitev slovenskega šolstva ter za večjo prisotnost slovenskih

dušnih pastirjev, je dodal in pri tem nekoliko hudomušno izpostavil željo, da bi v Vidnu dobili slovenskega škofa.

Treba bo sistemsko povezati širši slovenski jezikovni in gospodarski prostor, je izpostavila ministrica Helena Jaklitsch, ki se bo v naslednjih dneh srečala s predsednikom škofovsko konference, novomeškim škofom msgr. Andrejem Sajetom, in mu položila na srce vprašanje pomanjkanja slovenskih duhovnikov. Generalni konzul Vojko Volk pa je ocenil, da v beneških dolinah vlada pozitivna energija in da naša skupnost kvalitetno raste. Po njegovem so časi primerni za nove izzive, "ker grožnja nam niso Italijani, neverno je, če sami ostanemo brez idej". (r.p.)

▲ Predsednik Pahor s protagonisti prvega večera festivala
Foto: Daniel Novaković/STA

ZGODOVINSKI DEL. 2. PO PRIHODU SLOVENCEV

Pri mnogih imenih je le končnica slovenska, ne da bi se vedelo, kaj deblo pomeni, n. pr. Kanalac, Ožjak (morda iz 'osojen'?). Pontjak, Mojmak, Čirak, Raščak itd. Iz takih in jednakih imen bi se dalo sklepati, da so Slovenci našli pri svojem prihodu že neko romansko (?) ljudstvo, poleg katerega so se naselili in z njim pomešali. *)

Langobardski kraljevini je naredil konec Karol Veliki, premagavši l. 774 kralja Deziderja in združivši njegovo deželo s frankovsko državo. Furlanski vojvoda Rotgaud se je bil sicer l. 776 zopet uprl Karlovici oblasti, ali brez uspeha. Dve leti pozneje je podjarmil Karlov sin Pipin, na prošnjo akvilejskega patrijarha, (češ, da jih bo mogoče na ta način ložej pridobiti za sv. vero), tudi primorske Slovene in Hrivate globoko tjadoli v Liburnijo. Se istega leta (788) uredi Karol v Ratisboni novo pridobljeno deželo. Na jugu je osnoval veliko vojaško krajino, ali 'marko', ki se je vlekla od Treviža čez Furlansko, Istru in Dolensko tjadoli v sedanjo Hrvaško. Izročilo jo je najpoprej markgrafen Markarju, katemu je sledil 795 Erih, temu (799) Kadolaj in temu zopet (819) Balderik. Ker pa ni znal uspešno braniti državnih mej pred bolgarskimi napadi, zato ga je odstavil Ludovik Pobožni (l. 828) in razdelil njegova marka na stiri dele, izmed katerih je ostala Furlanija kot posebna dežela.

Novi cesar Lotar objavlji l. 840 Benečanom, "da jim bo pomagal po mogočnosti z vojsko (ne pa tudi z denarjem) proti sovražnim slovanskim rodovom." In res se takrat Slovenci zelo napadali in pestili Italijane, ker Andrej iz Bergama piše v svojem le-

topisu: "Multa fatigatio Langobardi et oppresio a Sclovorum gens (!) sustinuit, usque dum imperator Foro Julianorum Eberhardo principem constituit." **) Cesar Lotar je postavil l. 846 (ali 848) svojega svaka Eberharda za furlanskega mejnega grofa. Če se smemo zanestti na poročilo tu omenjenega letopisca, je ta krotil Slovence pred napadni na Furlane. Njemu je sledil l. 867 kot markgraf njegov sin Hunrok (Unroch), a temu okoli l. 875 mlajši brat Berengar, ki je dospel l. 888 do časti italijanskega kralja. Oba tu imenovana cesarja sta zelo skrbila za Furlansko, kar sledi med drugim tudi iz tega, da sta ustanovala v Čedadu visoko šolo za mladino iz vseh krajev južnih mark. Tudi akvilejskim patriarhom sta bila zelo naklonjena, kar lahko sprevrdimo iz premnogih podelejenih oblasti in predpravic. Zanimivo je slišati, da se je oglejski škof imenoval med ljudstvom ilirska, "ker je bila Akvileja na koncu Ilirije." (Podrecca, II. stran 58).

*) Italijani so začeli v zadnjem času zelo marljivo študirali krajevna imena Beneške Slovenije z ocitnim namenom, da bi našli kolikor mogoče neslovenskih, zlasti keltskih debel. Obžalovati pa jih moramo, da premalo poznavajo naš jezik in zato se le premnogokrat osmešijo, izvajajoč n. pr. korito od hrv. korito = struga; Senica od senca ali celo uša (jelša) od uš! (Primeri: Musoni, i nomi locali stran 7 in 8; Podrecca, Slavia Italiana, I. 29.

**) Pertz, Mon. Germ. SS. III. 235.

(78 - se nadaljuje)

BENEŠKA SLOVENIJA

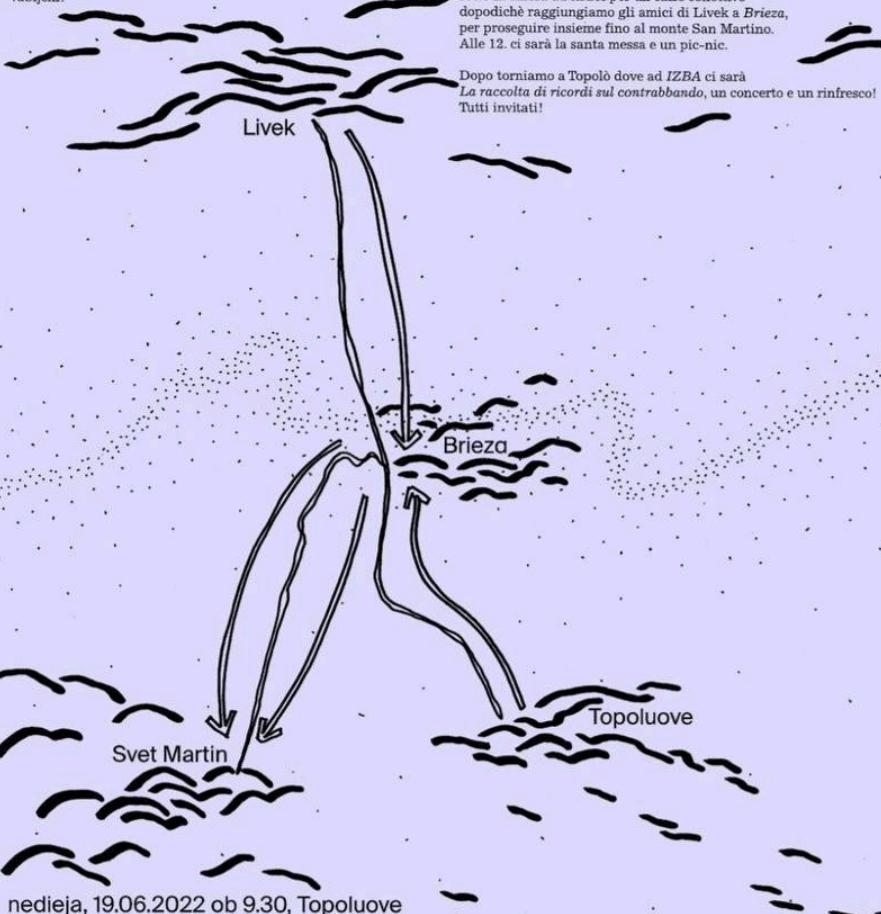
SIMON RUTAR

Več kot 120 let je že minilo od izida Beneške Slovenije (1899), dragocenega regionalnega dela enega prvih šolarnih slovenskih zgodovinarjev in geografov Simona Rutarja (1851–1903). Rutarjeva knjiga s podnaslovom Prirodoznanski in zgodovinski opis s 15 podobami je izšla v letu 1899 v okviru serije knjig »Slovenska zemlja«, III. del, čeprav je Beneška Slovenija po plebiscitu 1866 pripadla Kraljevini Italiji.

V nediejo, 19. junija 2022,
iz Topoluovega (an iz Livka) začne
Pohod čez namišljeno črto

V Topoluovem se zberemo ob 9. uri
v dvorišču pod cievjo pred IZBO za skupno kavo!
Ob 9.30 začnemo pohod in se dobimo vsi na Briezi,
da gremo kupe do vrha Sv. Martina.
Ob 12. uri bo sveta maša na vrhu brigaa an skupni pik-nik.

Potle se uarnemo v Topoluove v IZBI, kjer bo
Zbiralnica spominov o kontrabandu, koncert an druženje!
Vabiljeni!

nedieja, 19.06.2022 ob 9.30, Topoluove

Domenica, 19 giugno 2022,
da Topolò (e da Livek) parte la tradizionale
Camminata al di là della linea immaginaria

Ci troviamo a Topolò alle 9
sotto la chiesa ad IZBA per un caffè collettivo
dopodiché raggiungiamo gli amici di Livek a Brieza,
per proseguire insieme fino al monte San Martino.
Alle 12. ci sarà la santa messa e un pic-nic.

Dopo torniamo a Topolò dove ad IZBA ci sarà
La raccolta di ricordi sul contrabbando, un concerto e un rinfresco!
Tutti invitati!

Pohod čez namišljeno črto

Organizatorji:

Ivan Trčko

Robida

REGIJE AUTONOME
PROVINCE ITALIA

Pohod čez namišljeno črto je za leto 2022 del projekta Radio Tihotaplji. Racconti di sconfinamenti e contrabbandi LR 16/2014 art. 16 c. 2

• • •
Kulturno društvo Ivan Trinko
in Inštitut za slovensko kulturo

POD PEPELAM . . . UOGJE ARDEČI

Literarni natečaj Bruna Dorbolò

sreda
15.06.2022

ob 18.00

Sarženta, v Trogarjevem duoru

Predstavitev del
narečnega literarnega natečaja
za kratko prozo 2021

Branje prispevkov in glasba

V sodelovanju s KD REČAN Aldo Klodič, v sklopu projekta
Senjam beneške piesmi – Mladi z nami, L.R. 26/2007 art.18, c.5

• • •

FJK - Jutri na Lesah

Borut Pahor na Senjamu beneške pesmi

LESA – Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor bo jutri obiskal Benečijo, kjer se bo na Lesah v Občini Grmek udeležil tudi 51. Senjama beneške pesmi, ki bo po dvoletnem zatišju zaradi pandemije v organizaciji Slovenskega kulturnega društva Rečan - Aldo Klodič ponovno donel od jutri do nedelje na tamkajšnjem prireditvenem prostoru blizu cerkve sv. Marije. Senjam je že pred več kot pol stoletja

BORUT PAHOR

ANSA

zaživel na pobudo KD Rečan in je v teku desetletij prerasel v občuteno tri-dnevno prireditev, preko katere se utrjuje povezanost vseh Slovencev na Videmskem, od Benečije preko Rezije vse do Kanalske doline.

Letos ga bo kot že povedano s svojo prisotnostjo počastil slovenski predsednik Pahor, ki bo v Benečijo prišel na pobudo senatorke Demokratske stranke Tatjane Rojc, iz kabineta katere so včeraj tudi sporočili novico o visokem obisku. Najprej se bo ob 17. uri v občinski dvorani na hišni številki 37 srečal s predstavniki slovenskih organizacij in društv iz videmske pokrajine, ob 18. uri pa bo na prireditvenem prostoru prisostvoval odprtju 51. Senjama beneške pesmi. Pahor bo ob tej priložnosti tudi nagovoril navzoče, spregovorila bosta tudi senatorka Rojc in županja Občine Grmek Eliana Fabello. Sledil bo koncert mladinskega zbora otrok in učencev Večstopenjske dvojezične šole Pavla Petričiča iz Špetra, ki bo po dveh letih molka z izvedbo venčka pesmi, ki so bile zapete na preteklih sejmih, uvedel tridnevni praznik slovenske pesmi na Videmskem.

Trinkov koledar izpričuje prisotnost

Tri beneški koledarji Izdali so jih KD Ivan Trinko, KD Rečan Aldo Klodič in kolektiv Robida iz Topolovega

Predstavitev v SMO Iole Namor nagovarja dvorano FOTO AŠ

Aljaž Škrlep

ŠPETER »Po iznajdbi atomske bombe je to gotovo največji dogodek povojnih časov. Presenečenje v nebesih in na zemlji!«

Besede gospoda Antona Cuffolfa, resničnega kaplana Martina Čedermaca iz Pleštič, ki jih je v nekem pismu leta 1953 namenil novonastalemu zborniku Trinkov koledar, uvajajo bralca tudi v letošnjo edicijo koledarja, s katero KD Ivan Trinko letos praznuje njegovo 70. letnico. Če je atomska bomba simbol izničenja v nič, pa je Trinkov koledar takrat predstavljal nekaj še bolj čarobnega: iz nič ustvariti nekaj, pustiti za sabo dokument onih, ki jih ni, Slovencev v Benečiji, ki za italijansko oblast še nekaj desetletj niso obstajali.

S temi Cuffolovimi besedami je predsednici KD Ivan Trinko, Iole Namor, uvedla dogodek, ki je v sredo potekal v muzeju SMO v Špetru. Sledil je prelet člankov, ki polnijo skoraj 190 strani dolgo publikacijo: pisci so pisali o mejah, ki so odločale o življenu tuljakih krajev in ljudi, o tihotapstvu na območju reke Idrije pred prvo svetovno vojno, o prvem pohodu slovenskih brigad v Benečijo, o zadnjih Postajih Topolove, o folklornem gradivu iz Terske doline, pravljicah iz Rezije in še bi lahko naštivali. Pomemben sklop zapisov predstavlja poglavje *Naša besede*, ki ponuja vpogled v stanje jezika in slovenske literarne ustvarjalnosti v Videmski pokrajini. Tam so nastisnjena tudi vsa besedila – pisana v tuljakih dialektih –, s katerimi so avtorji sodelovali pri letošnjem literarnem natelcu *Pod pepelan... uogje ardeči*, ki ga razpisujeja KD Ivan Trinko in Inštitut za slovensko kulturo ter je posvečen beneški besedini ustvarjalki Bruni Dorbolò. Glavno nagrado, ki jo je podelila Živa Gruden, je za svojo pravljico v rezijanščini prejela Catia Quaglià.

Za tem je Margherita Trusgnach predstavila drugi ko-

Bruna Dobolò (1947-2017)

ledar, tistega, s katerim KD Rečan Aldo Klodič letos že dvaindvajsetič razveseljuje občane občine Grmek. Vsako leto se ta koledar osredinja na eno temo in jo v tekstih in slikovnem gradivu podrobnejše razišče. Letos so se pri Rečanu povezali z ilustratorko Eleno Ruclí in kolektivom Robida ter se osredinili na temo ajde.

Robidina Ajda Pratika Štafetno palico je Margherita Trusgnach predala Vidi Rucli, predstavnici kolektiva Robida iz Topolovega, ki je predstavil Robidino publikacijo *Ajda Pratika*, obširno raziskavo o ajdi, ki je nastala v sklopu letošnjega Bienala industrijskega oblikovanja BIO 27 v Ljubljani. Knjiga v obliki pratilke, ki govori o počasnosti, cikličnosti in sezonskosti ter je posvečena tako slovenski ljudski kulturi kot tudi pozabiljenim, manj znanim, podeželskim kulturnim nasploh, »je orodje, ki spodbuja uteljeni odnos do hrane, njene pridelave in proizvodnje. Gre za priročnik, ki vabi, da premislimo naš odnos do prehranjevanja kot kulturnega fenomena.« Na podlagi knjige pa je nastala tudi istoimenska razstava, ki je iz ljubljanskega Muzeja za arhitekturo in oblikovanje nekoliko preduragadena končna priroma domov, v Benečijo. 10-metrsko platno, ki prelamlja galerijski prostor in na katerevso printani deli raziskave o ajdi, ter s svinčnikom risane podobe po stenah galerije, avtorice Eleno Ruclí, si lahko v Beneški galeriji ogledate do 12. februarja prihajajočega leta.

VIDEMSKA - Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor častni gost 34. Senjama beneške pesmi

Poklon Slovencem na Videmskem: »Prihajam med ljudi, ki jím padam«

LESA - »Prihajam med ljudi, ki jím padam.« Tako je predsednik Republike Slovenije Borut Pahor dejal v pozdravu, ki ga je prinesel na včerajnjem odprtju 34. Senjama beneške pesmi, ki bo potekal do junija na Lesah v Benečiji. Predsednik se je ozval vabilu senatorice Tatjane Rojc in obiskal tradicionalno pridritev, ki jo domače Slovensko kulturno društvo Rečan - Aldo Klodič prireje že več kot 50 let (Senjama poteka vsaki dve leti, predlanskim pa je odpadel zaradi pandemije).

Pahorjevi beneški popoldan in večer se je sicer pred odprtjem Senjama potekal v prostorju društva Rečan - Aldo Klodič, kjer se je slovenski predsednik,

ki sta ga ob tej priložnosti spremljala ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Helena Jaklitsch in generalni konzul Republike Slovenije v Trstu Vojko Volk, srečal s predstavniki Slovencev iz videmskih pokrajin, ki so mu iznesli sliko položaja skupnosti, želje in potrebe (o srečanju pišejo na drugem mestu).

A glavno, slovensko dogajanje se je vrnilo na prireditevnu potoročnico pod šotorom s sestorji cerkvi, kjer je bil Borut Pahor slavnostni gost množice, ki je prišla na odprtje tradicionalne glasbene pridritev, ki je po besedah predsednice KD Rečan Margherite Trusgnach nastala iz želje utrditi zavzetosti vrednotenju. Mladi predstavniki upravne in poročstvo za svetlejšo prihodnost, je dejala Rojc, ki je poudarila tudi poimenovanje sodelovanja, predsedniku Pahorju pa se je zahvalila za obisk, kar kaže, da mu ni vseeno, kaj je z nami, na koncu pa je tudi izrazila upanje v zagotovitev parlamentarnega zastopstva za Slovenije v Italiji.

Tako na strečanju kot na odprtju Senjama beneške pesmi je predsednik Pahor dejal, da se je v 30 letih, odkar je Slovenija samostojna in demokratična država ter članica Evropske unije, veliko spremnilo, vendar priložnosti, ki jih nudi ideja skupnega slovenskega kulturnega in gospodarskega prostora, verjetno nismo znali v celoti izkoristiti. A dokler bo evropska ideja živela, do takrat imamo veliko prilož-

vjenje. Visokega gosta sta po izvedbi slovenske himne pozdravila županja Občine Grmek Elizabeta Fabello, ki je ljudske pesmi označila za živiljenjski sok za slovensko narečje, ki naj se ne izmalči z neologizmi, in senatorka Tatjana Rojc. Po njenih besedah je obisk slovenskega predsednika pri Slovencih na Videmskem zelo pomemben, saj potrjuje, kako smo vsi del enega samega narodnega telesa. Poudarila je Trubarjevo izročilo »Stati in obstatje«, pri čemer je opozorila predvsem na mlade, ki se s svojo vizijo odprtga sveta odločajo, da si ta zemlja zasluzi uprednjenje. Mladi predstavniki upravne in poročstvo za svetlejšo prihodnost, je dejala Rojc, ki je poudarila tudi poimenovanje sodelovanja, predsedniku Pahorju pa se je zahvalila za obisk, kar kaže, da mu ni vseeno, kaj je z nami, na koncu pa je tudi izrazila upanje v zagotovitev parlamentarnega zastopstva za Slovenije v Italiji.

Senjam so uveljni otroci in učenci dvojezične šole iz Špetra

Gorici, prav tako pa se je Slovencem na Videmskem zahvalil za vso zvestobo in predanost slovenskemu jeziku, kulturi in tradiciji. Prav tako se je zahvalil tudi italijanskim prijateljem, ki so podprli prizadevanja za pravice Slovencev, ker so jih čutili tudi kot lastne pravice.

Governiki pa so zatem oder preustili otrokom in učencem Dvojezične večstopenjske šole Pavla Petričiča iz Špetra, ki so ob spremljavi ansambla izvedli venček pesmi, ki jih je bilo slišati na preteklih izvedbah Senjama beneške pesmi. Danes in jutri pa bodo na sporedu nove pesmi v izvedbi majazličnejših skupin.

Ivan Žerjal

Pogled na visoke goste in množico pod šotorom

IZ

VIDEMSKA - Borut Pahor s predstavniki Slovencev iz videmskih pokrajin Šolstvo, Cerkev, turizem

Slovenskemu predsedniku so položaj in potrebe orisali Anna Wedam ter Antonio in Giorgio Banchig

LESA - Gospodarski razvoj, krepitev pouka slovenščine oz. dvojezičnega in večjezičnega pouka, potreba po usposabljanju učiteljev in profesorjev, pomanjkanje slovenskih duhovnikov, tudi tak turistični razvoj, ki naj ne prizadene krajinske slovenske identitete v videmskih pokrajinah. Te in druge teme so zaznamovale strečanje, ki je pred odprtjem 34. Senjama beneške pesmi v prostorju Kulturnega društva Rečan - Aldo Klodič potekalo med slovenskim predsednikom Borutom Pahorjem in predstavniki Slovencev iz videmskih pokrajin.

Ob senatorici Tatjani Rojc so poglede, želje in potrebe iznesli novi pokrajinski predsednik SKGZ za videmsko pokrajinico Antonio Banchig, podpredsednica SSO za videmsko pokrajinico Anna Wedam in predsednik Instituta za slovensko kulturo iz Špetra Giorgio Banchig. Med drugim so opozorili na vprašanje izseljevanja in assimilacije ter visoko povprečno starost prebivalstva, pa tudi na velik razvojni potencial obmejnega prostora, slovenska narodna skupnost je klub težavam vitalna, pomembno je čezmejno povezovanje s Posočjem, Slovenci v videmski pokrajinah si tudi veliko obetajo od sodelovanja med Gorico in Novo Gorico za skupno evropsko prestolnico kulture leta 2025. Ob poteri po razvijanju in krepitev pouka slovenščine oz. dvojezičnega in večjezičnega pouka (trenutno deluje le dvojezična šola v Špetru), so govorniki opozorili tudi na pomanjkanje slovenskih duhovnikov in ustajanje rabe slovenščine pri bogoslužju. Institut za slovensko kulturo pa je izpeljal več projektov za krepitev tudi turizma in gospodarstva, je bilo rečeno na strečanju, na katerem so spregovorili tudi ministrica za Slovenske v zamejstvu in po svetu Helena Jaklitsch, predsednica SKGZ in SSO Ksenija Dobrila in Walter Bandelj, generalni konzul Republike Slovenije v Trstu Vojko Volk in predsednica KD Rečan - Aldo Klodič Margherita Trusgnach. (IZ)

Na strečanju s predstavniki slovenske manjšine

TWITTER BORUT PAHOR

FJK - Prevzemna ponudba bocenske hranilnice Sparkasse

Civibank z drugo pritožbo

Čedadjska banka zahteva jasnost, pravno varnost in spoštovanje obstoječih predpisov

CEDAD - Civibank je zaradi novih dejstev le nekaj dni po vložitju pritožbe na Deželno upravno sodišče Lacijske vložila še dodatno pritožbo zoper prevzemno ponudbo bocenske hranilnice Sparkasse. Ta je namreč pred časom objavila ponudbeni dokument za prevzemno ponudbo delnic in nakupnih bonov čedadjske banke. V tokratni pritožbi Civibank navaja nove elemente nezakonitosti v dolöčbi italijanske komisije za nadzor nad družbinami in borznim poslovanjem Consob, ki je odobrila omenjeno prevzemno ponudbo. Civibank trdi, da je določbo treba razveljaviti, ker je bil kršen člen 102 Enotnega bese-

dila o finančnih, po katerem je objava prevzemne ponudbe možna le po pridobitvi predvidenih dovoljenj.

Dodalna pritožba prihaja po objavi sporocila za javnost z dne 2. maja, v katerem je bocenska hranilnica zapisala, da Fundacija Sparkasse ministru za ekonomijo in finance ni posredovala informacije o namenu objave ponudbenega dokumenta in posledično ni prejela potrebnega soglasja. «Z dodatno pritožbo upravnih odborov za javnost, pravno varnost in spoštovanje obstoječih predpisov, so zapisali pri furlanski banki ter ob tem zahtevalo tudi enako obravnavo bank,

ki bi se morebiti odločile za pripravo podobnih ponudb kot tudi vseh zainteresiranih delničarjev. Pritožba vsebuje tudi zahtevo po pravnem varstvu, odločitev upravnega sodišča pa bo znana predvidoma 18. maja.

Trenutno si je Sparkasse zagotovila že približno 66,7 % kapitala nekdanje Čedadjske ljudske banke, kar se bo najbrž odrazilo na volitvah novega upravnega odbora, ki bodo potekale na skupščini delničarjev 25. maja. Na listi, na celu prve je sedanja predsednica Michela Del Piero, druga pa za predsednico predlagata Alberto Gervasio. (mit)

pa tudi na Videmskem, vendar je želela, da pred koncem mandata še enkrat obišče tamkajšnje Slovence, ki so najbolj izpostavljeni.

Podpredsednico Svetu slovenskih organizacij za videmsko pokrajinico Anno Wedam je obisk sicer presenetil, ker je pred organiziral na hitro, je pa zarjo zelo pomembno, da se slovenski predsednik, preden zaključi svoj mandat, sestane s predstavniki Slovencev na Videmskem ter »posluša naše želje, naša pričakovanja in naše težave. Vsekakor predstavlja janjo za obisk pomembno potrditev za Slovence v videmski pokrajinah od Praprotna do Trbiža: »To ima neko tezo,« je povedala Anna Wedam.

»To je pomembno za ta prostor, da si je predsednik vzel čas in prišel v občino, ki šteje 300 prebivalcev,« je o obisku dejal pokrajinski predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze za videmski pokrajinico Antonio Banchig, »da si je ogledal, kako smo šibki predvsem z gospodarskega vidika. Videl pa je lahko tudi, da imamo nek potencial in da ga s pomočjo države lahko izkoristimo,« je še menil Antonio Banchig.

Da je bil obisk pomemben, je preprilan tudi predsednik Instituta za slovensko kulturo iz Špetra Giorgio Banchig. »Obisk je bil zelo prijazen, s predsednikom smo se pogovarjali o naših problemih in pričakovanjih, tako da smo videli, da je on lepo razumel naše stanje. Kar je lepo in važno, je to, da je on poudaril, da je treba še delati na tem, da se ustvari nek skupen kulturni in jezikovni prostor med Benečijo, Pošočjem in Slovenijo ter da bi tudi s pomočjo in doprinosom italijanske manjšine v Sloveniji res pripongeli k temu, da bi podrli te zdovje, ki so bili nekoč,« je zaključil Giorgio Banchig. (IZ)

FJK - Kongres Zveze slovenskih kulturnih društev izglasoval Živko Persi

Na valu sprememb potrdili predsednico

več fotografij na
www.primorski.eu

Živka Persi je nastopila svoj tretji mandat na čelu ZSKD

FOTODAM@N

BOLJUNEC – Val sprememb je »pljusknil« v Občinsko gledališče France Prešeren v Boljuncu, kjer se je včeraj v dopoldanskih urah odvijal 56. redni občni zbor in 10. kongres Zveze slovenskih kulturnih društev, najbolj množične krovne zveze kulturnih organizacij slovenske narodne skupnosti v Italiji, v katero je včlanjenih kar 86 društva. Na čelo organizacije je kongres, za katerega so si omisili moto »Na valu sprememb« potrdil predsednico Živko Persi, ki je tako nastopila svoj tretji – in zadnji, kot je sama povedala v predsedniškem poročilu – mandat.

»Obdobje, ki ga puščamo za sabo, nas vendar nagovarja, da pogledamo vase, da razmišljamo v smeri, da, če hočemo živeti in ne samo preživeti, moramo nekaj spremeniti. In ta proces se je dejansko že začel, čeprav se morda tega še povsem ne zavedamo,« je dejala predsednica ZSKD,

ki ugotavlja, da v času pandemije ni bilo vedno lahko, a da »sмо in ste bili živi, prilagodljivi, fleksibilni, iznajdljivi«. Spomnila je na znateništvo Kosovelov verz, ki pravi – Mi smo tul, pa čeprav s spremenjenim načinom življenja, ki so nam ga narekovala zunanjih okoliščin. Ker se je svet okoli nas spremenil, se je treba na te spremembe odzvati, je navedla Živka Persi in tako pojasnila izbiro zgornj objavnjenega mota.

Potrebo po prilagajanju novim okoliščinam je utemeljila tudi z dejstvom, da je treba investirati v ljudi in se jim približevati ob spoštovanju njihovega vsakdanjega življenja. »Ker potrebujemo nove ljudi, nove obraze, nove profile, nove pristope, moramo biti bolj elastični in prilagodljivi. Težko bomo pridobili nove moći, če bomo trmasto vztrajali pri režimu vaj in sestavovanj, ki so bili aktualni pred 20

Novi deželni odbor

Delegati so izglasovali razrešnico dosedanjemu deželnemu odboru in izglasovali novega, v katerem bodo poleg predsednice Živke Persi še Luisa Cher, Dora Ciccone, Maja Humar, Martin Lissiach, Jana Pečar, Manuel Purger, Lucia Trusnagh in Zaira Vidau.

Uvodni del kongresa, ki se ga je poleg delegatov članic zvezze udeležilo tudi več gostov, so razgibale baletke boljunskega SKD France Prešeren, ki jih vodi mentorica Marjetica Marković Kosovac.

Zajetno število priznanj

Še pred predsedniškim poročilom pa se je zvrstila podelitev res zajetnega števila priznanj in plaket ZSKD za izredne

dosežke, za dolgoletne zasluge, za živiljenjsko delo ter številnim izmed članic, ki so v obdobju od zadnjega kongresa do lanskega decembra obeležila okrogle ali pomembne obletnice. Podelili so tudi Ažbetovalo listino, pomembno priznanje, ki ga za delovanje na likovnem področju namenja Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (JSKD). Na predlog ZSKD so jo izročili beneškemu likovnemu in filmskemu ustvarjalcu Hijacintu Iussi, ki je prestižno priznanje prejel iz rok direktorja JSKD Damjana Damjanoviča, utemeljitev pa je prebrala producentka za likovne dejavnosti Monika Ivančič Fajfar.

Priznanja za izredne dosežke so prejeli Ženska vokalna skupina Danica, KD in pevski zbor Naše vasi, knjižničarke in Knjižnica Pinko Tomažič in tovarši, Slovensko kulturno središče Planika in Senjam beneške plesni ob 51-letnici rojstva festivala beneške glasbe in jezika.

Priznanje ZSKD za dolgoletne zasluge so prejeli (v oklepaju navajamo predstavljajočo) Sabina Citter (SKD Primorec), Nataša Gliha Komac (SKS Planika), Egon Gornik (KD Anakrousis), Mitja Košuta (SKD Vesna) in Florjan Planiniček (KD Briski Grič).

Podelili so tudi priznanja posameznikom, ki so s svojo vnočno obširno živiljenjsko obdobje posvetili in ga še posvečajo ljubiteljski kulturi, s čimer so prispevali k pravemu društvenemu utriju, včasih v prvi vrsti, drugič pa v zaodruju. To so Nerina Drasič Švab (SKD Valentin Vodnik), Bernard Florenin in Nataša Paulin (Pokrajinski odbor ZSKD za Goriško), Anna Iussa (Pokrajinski odbor ZSKD za Videmsko), Eda Lutman (Društvo slovenskih upokojencev za Goriško), Kostanca Miklus in Armando Škerlavaj (Pokrajinski odbor ZSKD za Tržaško), Zlatka Pelicon (Slovenko kulturno-rekreacijsko društvo Sovodnje), Flavio Pošega (SKD Slavko Škamperle), Dario Štoka (MoPZ Vasilij Mirk), Danica Tul Smotlak (SKD Primorsko), Mario Visintin (SKRD Danica), Vladimir Vodopivec (SKD Barkovje) in Francesco Branko Žerjal (DSMO Kiljan Ferluga).

Nazadnje so podelili še vrsto plaket za okrogle ali pomembne obletnice delovanja. Te so prejeli Društvo skulptura

Prejemniki priznanj ZSKD za živiljenjsko delo (zgoraj) in prejemniki za dolgoletne zasluge (spodaj)

Podelili so tudi priznanja ZSKD za izredne dosežke

2001 (20 let delovanja), Kulturno rekreacijsko društvo Dom Briščki in Muzej režijanskih ljudi (25 let delovanja), ŠKD Cerovlje - Mayhini, ŠKD Grad in Zbor Jacobus Gallus (30 let delovanja), KD za umetnost Kons in Foto Video Trst 80 (40 let delovanja) in KD Kraški dom (50 let delovanja). Že 75 let delujejo društva Briski grič, Danica, SKD Lonjer - K SKD Oton Župančič, Rdeča zvezda, Slavko Škamperle in SKD Sovodnje. Višja jubileja pa so praznovali priškem kulturnem društvu France Prešeren, ki obstaja in deluje že 120 let, te nemu orkestru Breg, ki je praznoval letnico delovanja. (maj)

RADIO TIHOTAPCI

Racconti di sconfinamenti e contrabbandi
Pričevanja o prehajanju in tihotapljenju

KD REČAN - ALDO KLODIČ AN VŠ P. PETRIČIČ

SENJAM JUNIOR

ČEDAD - CIVIDALE 31/05/2022

GLEDALIŠČE - TEATRO RISTORI

OB - ALLE 10:00

REVJAJA
RASSEGNA **MITTELTEATRO**

V SKLOPU PROJEKTA - NELL'AMBITO DEL PROGETTO
MLADI Z NAMI

Topoluove-Livek
**POHOD ČEZ
NAMIŠLJENO
ČRTO**

Kulturno društvo Rečan 1994